

Антологија

СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Свети Сава

САБРАНА ДЕЛА

„Антологија српске књижевности“ је пројекат дигитализације класичних дела српске књижевности Учитељског факултета Универзитета у Београду и компаније Microsoft®

Није дозвољено комерцијално копирање и дистрибуирање овог издања дела. Носиоци пројекта не преузимају одговорност за могуће грешке.

Ово дигитално издање дозвољава уписивање коментара, додавање и брисање делова текста. Носиоци пројекта не одговарају за преправке и дистрибуцију измењених дела. Оригинално издање дела налази се на Веб сајту www.ask.rs.

Свети Сава

САБРАНА ДЕЛА

Садржај

КАРЕЈСКИ ТИПИК.....	2
ХИЛАНДАРСКИ ТИПИК	5
СЛОВО 2	8
СЛОВО 3	9
СЛОВО 4	10
ГЛАВА 4	11
СЛОВО 5	13
ГЛАВА 6	15
ГЛАВА 7	17
ГЛАВА 8	18
ГЛАВА 9	19
ГЛАВА 10	22
ГЛАВА 11	24
ГЛАВА 12	25
ГЛАВА 13	26
ГЛАВА 14	27
ГЛАВА 15	29
ГЛАВА 16	30
ГЛАВА 17	31
ГЛАВА 18	32
ГЛАВА 19	33
ГЛАВА 20	34
ГЛАВА 21	35
ГЛАВА 22	36
ГЛАВА 23	37

ГЛАВА 24	38
ГЛАВА 25	39
ГЛАВА 26	40
ГЛАВА 27	41
ГЛАВА 28	42
ГЛАВА 29	43
ГЛАВА 30	44
ГЛАВА 31	45
ГЛАВА 32	46
ГЛАВА 33	47
ГЛАВА 34	49
ГЛАВА 35	50
ГЛАВА 36	51
ГЛАВА 37	52
ГЛАВА 38	53
ГЛАВА 39	54
ГЛАВА 40	55
ГЛАВА 41	56
ГЛАВА 42	57
ГЛАВА 43	58
СТУДЕНИЧКИ ТИПИК	59
ГЛАВА 10	60
ГЛАВА 11	62
ГЛАВА 12	63
ГЛАВА 13	64
ГЛАВА 35	66
ЖИТИЈЕ СВЕТОГ СИМЕОНА	67
СЛОВО 1	68
СЛУЖБА СВЕТОМ СИМЕОНУ	80
ПИСМО СТУДЕНИЧКОМ ИГУМАНУ СПИРИДОНУ	96
УКАЗ ЗА ДРЖАЊЕ ПСАЛТИРА	98

САБРАНА ДЕЛА

КАРЕЈСКИ ТИПИК

Начело мудрости је страх Господњи, разума су добра сви који тако

творе“, (Пс. 110, 10) јер велики апостол Павле каже: „Што око не виде нити ухо чу, нити изиђе човеку на срце, то спреми Бог онима који га љубе.“ (I Кор. 2, 9) Зато, слушајући ово, сваки који хоће спасти се треба да се подвиже, да иде тесним и жалосним путем. (Мт. 7, 14) Јер пут је кратак, браћо моја љубљена, којим течемо. Дим је живот наш, пара, земља и прах. За мало се јавља, а брзо пролази. Мали је труд живота нашег, а велико и бесконачно добро награда.

Стога и ја, од свих последњи и грешнији, увек слаб и клонуо за подвизавање духовно, дошав у Свету Гору, нађох богоизабрана светила што различитим видовима журе на подвиг духовни. Зато и ја, укрепив своју немоћ, покренух се колико ми снага допусти, подигох врт свети, дом Пресвете Владичице наше Богородице, Приснодеве Марије, светог општежитија, и ћелије им довољне у Кареји, где да проводе игуман и сва братија која долазе.

Потом, опет, подигох овде у Ораховици место за тиховање, Светог и преподобног оца нашег Саве, за дом двојици или тројици, по речи Господњој: „Где су двоје или троје сабрани у име моје, ту сам међу њима.“ (Мт. 18, 20) Стога ову заповест дајем, свима да је знано: нити прот да има власт над овом ћелијом, нити игуман светог нашег манастира, нити други неко од братије да не смућује онога који живи у ћелији овој Светог Саве. И што се налази у тој ћелији, било вино, било воће да не узима наш манастир ништа од тога, нити игуман другима да даје, него напротив, да се ту даје из нашег манастира спомена ради, свећа светом Сави, уља 60 литара.

А за све друго остављам на вољу игуману и свој братији. Ако буду имали чиме помоћи брату који живи у ћелији овој, верујем у Бога да вам неће недостати прегршт брашна нити чанак уља, ако и моју, макар и грешну молитву, хоћете имати за помоћ себи. Јер онај кога ја оставим по смрти својој у тој ћелији, тај да борави до краја живота свог незамењен ни од кога.

Потом, опет, овакво правило дајем да бива: да се окупе игуман светог овог манастира са свом братијом и да бирају мужа богобојажљива који је подобан живети у ћелији у месту том. Било да буде неко, као игуман, или други неко ко је служио у месту овом светом, да се пошаље у то место, и он сваку слободу и власт да има над ћелијом том, како и раније писасмо. А манастир, нити игуман, да нема никакве власти над

ћелијом том. Нити, опет, мита ради да се не поставља неко у ћелији тој, а да није достојан правила духовног.

Овај устав устављам у ћелији тој да га се држи онај који хоће живети у њој. Понедељком, и средом и петком — нити уља једи, нити вина пиј, а у уторак и у четвртак уље једи и вино пиј. А у свих ових пет дана једампут дневно да једеш. У суботу, пак, и у недељу рибе, и сир и све друго, и двапут дневно једе се.

А за пост Рођења Христовог — као и у друге дане што установисмо, нека и тада буде исто.

А у пост светих апостола исто да је као и у друге обичне дане како установисмо.

У појању да држи овакав устав: јутрење и вечерње — као што је обичај, на јутрењу преко целе године да се поју по три катизме псалтира, а на вечерњи „Ка Господу, када“ без тропара.

А Часове појемо различито. Први час са јутрењем без псалтира. На трећем часу, и на шестом и на деветом певамо по три катизме псалтира, са метанијима, као што имамо обичај. На сваком почетку, на „Приђите, поклонимо се“, по три метанија. И затим, када се оконча псалам и каже „Алилуја“ по три метанија. Било на вечерњи било на метимону, било за време читања псалтира, било на часовима, било на полуноћницама, на свакој служби када се служи крај, где се каже „Боже, буди милосрдан према нама и благослови нас“ — по дванаест метанија.

А полуноћница се пева у цркви са „Блаженима“, и три катизме, и канон Богородици. А што остане од псалтира, то изговори било дању, било ноћу, само да се испева псалтир за дан и за ноћ.

У суботу вече бива, као што имамо обичај, агрипнија. А ово певамо на агрипијини: када се каже „Трисвето“ и „Помилуј ме, Боже“, и потом појемо канон агрипније. И потом се чита једна глава тетрајеванђеља. Ако ли буде немогуће, онда преполови. И потом почиње служба јутрења. Отпевавши после Шестопсалмија „Бог Господ“ а онда три катизме, и четврту катизму „Блажени“ са припевом „Анђела сабор“, потом седалне, потом чтеније, и после овога Степена, „Све што дише“, јеванђеље, по јеванђељу „Васкрсење Христово“ и потом „Помилуј ме, Боже и песме заједно да поје сам. И потом канон васкрсни, као што имамо обичај, и светом — ако имаш. И потом се свршава као што треба.

А свете и божаствене литургије према могућности да се служе.

А у Господње велике празнике треба да сачувамо појање и ноћно бдење сећајући се речи која каже: „Бдите и молите се да не паднете у напаст, јер дух је бодар, а тело је немоћно.“ (Мт. 26, 41; Мк. 14, 38) Због тога бдите, јер ћете у плоду трудова својих уживати ако ово испуните, и блажени ћете бити.

Написасмо овај устав о појању и о јелу. Молбом молим да не буде непромењен, осим ако се у болест падне. Тада колико крепост може.

О пићу и о јелу: ако се догоди да ти неко драг дође на утеху, тада нека се наруши пост — осим среде и петка.

О слободи места овога: заклињем Господом нашим Исусом Христом и Пресветом његовом матером, као што писасмо овде да не буде измењено. Ако ли ко ово измени и смућује онога који живи у овом месту, или што узме што је у месту овом, или од књига, или од икона, или шта друго што буде у месту овом, нека буде проклет и завезан од Свете и животворне Тројице, Оца и Сина и Светога Духа, и од мене грешног. И да не буде опроштен нити у овом нити у будућем веку. Због тога писах и потписах ово своје рукописаније 6707. (1199) године од Христа.

† Од свих последњи Сава грешни.

ХИЛАНДАРСКИ ТИПИК

ИСПИСИВАЊЕ И УКАЗ ЖИВОТА У МАНАСТИРУ ПРЕСВЕТЕ
БОГОРОДИЦЕ НАСТАВНИЦЕ, ПРЕДАНО МНОМЕ ГРЕШНИМ И
СМЕРНИМ МОНАХОМ САВОМ ВАМА, У ГОСПОДУ ВАЗЉУБЉЕНА
ЧЕДА И БРАЋО

Благослови, оче!

Красно, као и Богу угодно, сачувано је и за вашу не малу корист, у Господу Исусу Христу браћо моја љубљена и чеда моја духовна. Пошто, дакле, многи почеше повести стварати о познатим овим стварима, догоди се и мени најхуђем од свих, више него грешном, да вам испишем по реду, (Лк. 1, 1-3) као болестан и жељан да примите, љубимци моји, установљени вам устав овај богопреданих пенија, умиљенија, и молитава, покорења и трпљења, којима ћемо Господа милостивим учинити себи. Богоносни и преподобни и преблажени оци наши, целом свету светила, земаљски анђели и небески људи, испрва од предања Светога Духа навикавши иноковати и благодаћу Божијом отуда просвећени бивши, и Христа уселивши у прекрасне своје душе, због чистог живота свог, против ђавола победу показаше, и његовим многим искушењима распаљивани, и одолевши му, више од злата сијају и јасније од снега убелише се, и мисаона крила од невештаственог злата уперивши на небеса, узлетеше као небопарни орлови, показавши пут нама који хоћемо да их следимо и који желимо хитати ка ономе који је рекао: „Жедан нека пође са мношвом и нека пије“ (Јн. 7, 37) „са источника живота мога“ (Откр. 21, 6) и који је затим рекао: „Ко љуби оца и матер више од мене, није ме достојан. Ко љуби жену, или децу, или њиве или имања више него мене, није ме достојан.“ (Мт. 10, 37; 19, 27; Мк. 10, 29) Ово чувши треба све остављати и за његовим заповестима похитати „узимајући крст и последујући Христу делајући научити презирати плотско, а уподобити се духовном бестелесном делу, јер ово је дело бесмртно.“ (Мт. 10, 38) Они који га искусе последују оном који рече: „Ходите к мени сви који се трудите и ја ћу вас умирити. Узмите на се иго моје и научите се од мене, јер сам кротак и смирен срцем. И узмите образ мој на се, јер иго моје је добро и бремен моје је лако.“ (Мт. 11, 28-29) И затим, величајући смерне духом, обећа им да ће видети лице његово, а гладним и жедним обећа насићење, а уплаканим обећа утеху бесконачну. (Мт. 5, 5) Ова обећања желећи, за слатким и добрим пастиром и учитељем Христом хитају, страдају њега ради и многе муке трпе како би савршене венце примили на небесима, распињући се живи, одричући се своје воље, кољући се ножем својевољним, ономе који се заклао нас ради оставивши све што је у свету, говорећи један другом: „Ко

воли свет и што је у свету, непријатељем Божијим назива се, јер свет овај пролази, а онај који чини вољу Божију остаје у векове.“ (I Јн. 2, 15, 17)

Зато ја грешни и лени, последњи од свих, монах Сава, молим се падајући на колена и вапим говорећи: У Христу љубљена и духовна браћо моја и оци, уподобимо се прекрасним овим трговцима који купише себи предивну ову куповину, јер сва своја имања дадоше и купише једини бесцени бисер Христа. (Мт. 13, 45). Угледајте се на мудре девојке које напунише светиљке своје милошћу и спремне изиђоше женику свом на радост. (Мт. 25, 1) Чувајте себе, о љубимци моји, јер се бојим и трептим и страх ме хвата да неко од вас не остане ван двери као и пет девојака, и да страхан и грдан одговор онај не чујемо: „Идите од мене, не знам вас ко сте!“ (Мт. 13, 23; Лк. 13, 27) Бојећи се овог одговора, а желећи чути онај прекрасни глас: „Дођите, благословени Оца мога, уђите у радост Господа свога“, (Мт. 25, 34) понизимо се овде да се тамо узнесемо, (II Кор. 11, 7) плачимо овде да се тамо утешимо, гладујмо и жеднимо овде да се тамо наситимо, (Лк. 6, 21) покајмо се овде да милостивог Бога тамо нађемо. Ако и дође жалост, „сваку радост имајте, браћо моја, или када у напасти различите упадате, знајући да искушавање вере ваше ствара трпљење, а трпљење нека окончава дело.“ (Јак. 1, 2-4) „Јер блажен је муж који претрпи напаст, јер ће, када буде искушан, примити венац живота, који спреми Господ онима који га воле.“ (Јак. 1, 12) Јер, изрекче: „Који претрпи до краја, спасен ће бити.“ (Мт. 10, 22) Јер „не варајте се, браћо моја.“ (Јак. 1, 16) Говоре неки од вас да ако дела не чиним, али верујем у Бога и спашћу се, па и беси верују у Бога; (Јак. 2, 19) „јер вера ова јесте чиста и неоскврњена пред Богом и Оцем.“ (Јак. 1, 27) „Да разумете да је вера без дела мртва. Не оправда ли се Авраам, отац наш, делима приневши Исаака, сина свог, на жртвеник? Видиш ли да вера поможе делима његовим и кроз дела испуни се вера? И збише се књиге које веле: „Верова Авраам Богу и урачуна му се у правду и другом Божијим назва се. Видите ли, дакле, да се човек оправда делима, а не само вером?“ (Јак. 2, 20-24)

„Јер ово што чух испричах вам да и ви заједницу имате, а заједница наша је са Оцем и Сином његовим Исусом Христом. И ево пишем вам да радост ваша буде испуњена. И ово је вест који чух од њега и поведом вам да је Бог светлост и да таме у њему нема. Ако кажем да заједницу са њим имамо, а у тами ходимо, лажемо и не творимо истину. Ако ли у светлости његовој ходимо и заповести његове чувамо, да је и сам светлост, заједницу имамо са њим. И крв Исуса Христа, Сина његовог, очишћава нас од сваког греха.“ (I Јн. 1, 3-7) „По томе разумесмо љубав што оп душу своју за нас положи. И ми смо дужни за браћу душу полагати.“ (I Јн. 3, 16) „Ако заповести његове сачувамо, и угодно пред њим чинимо. Ово је заповест његова да веру имамо у Сина његовог Исуса Христа и да волимо један другога. Ко сачува заповести његове, у њему пребива, и овај у њему.“ (I Јн. 3, 22-24) Јер „страха нема у љубави, пошто савршена љубав страх изгони, а ко се боји не усавршава се у љубави. Ми волимо њега, јер он најпре заволи нас. Ако неко каже: волим Бога, а брата свога мрзи, лаж је. Јер ко не воли брата свога кога види, како може волети Бога кога не види? И ову заповест имамо од њега, да који воли Бога, да воли и брата свога. И сваки који верује да је Исус Христос Син Божији, од Бога је рођен. И сваки који воли родитеља, воли и рођеног од њега. По овоме разумевамо да волимо чеда Божија: када Бога волимо и заповести његове чувамо. Јер заповести његове нису тешке, јер свак ко се рађа од Бога, побеђује сав свет. И ово је победа која побеђује сав свет:“ (I Јн. 4, 18-21; 5, 1-4) вера, нада, кротост, трпљење, пост, мољење топло са сузама, а најпре над свим овим анђеоска

лепота, смерноумно послушање и љубав, ради које сиђе к нама Син Божији, а ка овоме прилажући и незлобивост. „Не бивајте деца умом, него са пакошћу детињајте, а умом будите савршени,“ (I Кор. 14, 20) и верујем у Сина Божијег наћи ћете живот вечни и овде неоскудну храну ако сачувате ово што сам заповедио и проповедао ја смерни. Јер ово је истинити Бог и живот свима, и ако штогод запросите од њега, услишиће вас. (I Јн. 5, 20; Јн. 17, 3; 14, 13-4; 16, 23) Дечице моја, пазите се и чувајте од зла да неко не остане изван двора. Ако ли је, браћо, неко лен као ја, разобличујући своју укорену немоћ и кукавну леност и тегобу сна, ипак, прени се, о љубљени, помисли на дарове које обећа Господ онима који га воле и који се труде њега ради. Јер рече божаствени апостол: „Што око не виде и ухо не чу, нити на срце човеку дође, припреми Бог онима који га воле.“ (I Кор. 2, 9) „Јер тамо желе и анђели завирити“, (I Кор. 1, 12) и затим рече: „Није слава света овог слична слави будућег века“. (II Кор. 3, 11) Такође и муке овога света ништа нису према онима, јер од њих, каже, дршће и сам сотона. (Јак. 2, 19) А знај, љубимче, да страдалницима припада част и слава, а леним и непотребним по упокојењу телесном мука вечна. И све ово размотривши, у Господу укрепивши се, станите крепко против лености, одбацивши сваку гордост и сувишак зла. У кротости примите праву реч која може спасити душе ваше. Будите творци речи, а не само читаоци, варајући се у себи. Јер ко послуша речи, а не чини заповеђено му, такав је сличан мужу који гледа лице своје у зрцу: јер позна се и оде и одмах заборави какав беше. А који је проникнуо у савршени закон, слободан проводећи, он неће бити слушаалац речи заборављајући их, него је творац дела, блажен је он. (Јак. 1, 21-25)

Како треба да чините написах вам, да положите као неки вид мере, не само вама, него и онима који ће после вас боравити у овом животу. Указано вам је шта је подобно за душу и тело, те гледајући у то, имаћете помоћника Бога и пречисту његову Матер и моју иако грешну молитву, да несаблазно управљајући се пређете живот свој. Проведите подвизавани на добро. Ни на десно, ни на лево, него по снази, колико ко има моћи, царским путем теците опомињући се шта јесте. (Пр. 4, 27) Трудове плодова својих јешћеш. Блажен јеси, добро ће ти бити. Журећи се кроз уска врата и тесним путем који води у живот вечни, (Мт. 7, 13) један другога волећи, један другом покуравајући се, један другом терет носите, (Гал. 6, 2) покуравајте се једномислено свом старешини игуману. А молим вас, браћо моја, именом Господа нашег Исуса Христа да држите ово што вам је заповеђено, и да не буду међу вама распре, него да сте савршени у тој мисли и воли, (I Кор. 1, 10) куповину себи прикупујући као и прекрасни трговци, (Мт. 13, 46) спомињући у преподобним својим молитвама богопочившег оца нашег и наставника Симеона монаха, и моје недостојанство не заборављајући. Ово чинећи, истину говорим, у Христу сведочећи вам да ћете се непостидни наћи на страшном суду, примајући вечна добра. „Благодат и мир Господа и Бога и Спаса нашег Исуса Христа, и љубав Бога и Оца, и заједница Светога Духа нека буде свагда са свима вама у векове, амин.“ (II Кор. 13, 13)

СЛОВО 2

О наслеђивању светог овог манастира преподобним оцем нашим
Симеоном и Савом смерним

Благослови, оче!

Наш свети манастир овај, треба да знате, да ово место, које се не може упоредити ни са једним на земљи, беше опустело од разбојника. А када је к нама дошао триблажени наставник, отац наш Симеон монах, због врлине то јест љубави, коју топло искаше од свих, и желећи да прими наш монашки лик. У њему топлом ранивши се љубављу и покренут божаственим Духом, чу преслатки глас како говори: „Ко не остави све и за мношвом не иде, није мене достојан“, (Мт. 19, 29; 10, 38) царство свога отацтва оставивши и све што је на земљи, и избегавши из света који поробљава душу, у ову дође пустињу месеца новембра, другог дана, године 6706 (1197). И хтеде он блажени, да као што и тамо оправда своје царство, тако да буде и овде. Пожелевши да за вас нађе место спасења, испроси у цара место ово путо и узме мене грешног из Ватопеда, и на месту овом настанивши се, проведе нешто мало времена са мношвом, а велики и натприродни подвиг прешавши, осам месеци проведши, у вечно блаженство пресели се.

СЛОВО 3

О временој смрти преподобног оца Симеона монаха

одине 6708 (1200), месеца фебруара тринаестог дана, у вечно пресели се

блаженство отац наш Симеон, заветом оставивши манастир овај иа мени. Велику тугу и бојазан примих, једно од пустошења, а друго од страха од безбожних разбојника. Остави ми манастир у малом и скромном изгледу, у којем ми отиде, и првог игумана, преподобног мужа Методија, са још деветорицом монаха. Но како се изволи љубави Наставнице и његовим светим молитвама да се од незнатног и малог узнесе велелепна појава, овај, дакле, храм Богоматере и Наставнице, Госпође наше, сазда се од саме основе. А приложисмо књиге, такође и свете сасуде и божаствене иконе, а усто и свете ризе и завесе, и свукуда сваку красоту, и затим братији за телесну потребу што је могуће, о чему ако хоћете најјасније сазнати можете у хрисовуљама погледати. А ми, следећи излагање, приклонићемо се речи. Него, ти Боже и Господе свега, и, о преопевана Мати Господа и Бога и Спаса нашег Исуса Христа, нека буде ово делатно и стварно нама као и онима после нас до краја овога света, часним молитвама вашег угодника, нашег оца и ктитора Симеона. Пазимо на речено, јер ћемо почети са оним што је боље, а боље нам је од часа када се простре светлост, која је првог часа дана. Требало би, чини ми се, да они који тумаче о делима светлости, службу почињати од светлости.

СЛОВО 4

О појању првога часа и о молитвама и по окончању јутарње службе и првога часа, одлази братија у ћелије и потребну службу завршавају

ГЛАВА 4

Т

реба, дакле, после јутарњег славословља заједно да певате први час, као

што је обичај. По завршетку овога додавати молитву „Који на свако време“ и остало. По молитви бивају коленипоклоњења ниско до земље за оне који то могу, а за изнемоћале нешто мало чвршћег стајања. Њихова три коленипоклоњења треба да буду лакша. Потом треба изговорити у себи раширених руку: „Боже, очисти ме грешног и помилуј ме!“, а приклањајући главу и колена до земље говорити: „Сагреших ти, Господе, опрости ми!“ — три пута. Осталих дванаест пута то учинити брже, тако да се одједном на сваком коленипоклоњењу и устајању приносе раније речене молбене речи, али сви уједначено, а не један испред да жури, а други да заостаје, него сви да имају наставника еклисијарха или дневног јереја, који стоји близу свештених двери указујући ред. Ово овако држимо када не појемо „Бог Господ“ на јутрењу. Ако ли је „Бог Господ“, ово треба чинити у цркви: три низа поклона и у себи говорити као напред речене молитве.

А после тих метанија треба сви уздигнутих руку да узгласе ову молитву: „Боже превечни и безначелни“, а по молитви додати мало поучење оглашењем отачаских речи, које ће прочитати игуман, као што примисмо од пређашњих наставника, што, једино ако синаксар не забрањује, не треба никако изостављати.

При томе и узакоњено Трисвето вам бива, коме по чтенију додавати и ову молитву: „Који шаље светлост своју и походи“. Ово је тако када се читају оглашења, а ако се она не читају, тада да се изостави Трисвето, а ову молитву додати ка првој молитви и изговорити је. Све, пак, молитве говорити уздигнутих руку, као што се каже: „Уздигнуте руке ваше у светиње и благословите Господа“, (Пс. 133, 2) и када се каже: „Уздизање руку мојих жртва вечерња“. (Пс. 140, 2) И још: „На сваком месту уздизати преподобне руке без гнева и помисли“. (I Кор. 2, 8)

А када се оконча речена молитва и јереј изговори уобичајену молитву, тога часа сви падају па лице и слушају игумана, а он овако молитву да измоли од вас: „Молите се за мене у Господу, браћо, да се избавим од страсти и саблазни злога!“ А ви одговарате: „Бог нека те спасе, часни оче!“ И затим ви њему са умиљењем кажете: „Моли се и ти за нас, оче свети, да се избавимо од страсти и саблазни злога!“

Затим се игуман моли и говори: „Бог молитвама светих отаца наших нека вас спасе!“ И тако уставши, у ћелије ваше пођите, оставивши свако састајање и сујетан одговор, празнословља и смех безбожни, од чега се догађа да се запада у непристојан

говор, укор и осуду, јер од тога се ум ослабљује и заборавља шта је добро. И малаксао, наћи ћеш тегобу вративши се својим ћелијама. Одмах ћеш се утопити у клонули сан и изгледаћеш целог дана празан, бескористан за све, као што рече Василије Велики: „Лако је души која се у смех излива и растаче да отпадне од присталог састава, да престане бринути за добро и упадне у празнословље.“ То да не господари мојим оцима и братијом, него свако да пође својим ћелијама одважно, а уједно и мудро и бодро, и свагда чинећи што је Богу мило.

Ако ли се ко по греху нађе у томе тако заробљен, било да су млади, или стари и остарели у монаштву, или су новаци, љубави закону да се поуче од еклесијарха, или ако се не исправе, да се вежу епитимијом. Новаци не треба везивати епитимијом ако су лени јер и многи који годинама бораве у монаштву, лени су и проводе дремљиво, као што о овоме рече Лествичник. Они који иду у своје ћелије, треба да заврше сву службу после уобичајених молитава и коленопоклоњења по вишереченом закону, то јест шест псалама са трећим и шестим часом, када удара било по обичају три пута. А коленопоклоњења треба само у цркви неговати када се поје „Бог Господ“, као што горе писасмо. А у ћелијама вашим коленопоклоњења да буду док се молите. Чуваћемо ово било када је бденије, због труда од њега, и још дванаест дана од Христовог рођења и у Новој недељи. И у отпусне дане године тако имајте.

СЛОВО 5

О светој литургији и да се нико не причешћује без игумана, нити, опет, да неко остаје без причешћа, осим са игумановим знањем

Т

реба рећи и о божаственој литургији, коју по дужности свагда треба

одржавати у цркви. На њој треба да чувате себе, браћо, тврдо, јер је свето и страшно што се на њој испуњава, пошто се на њој више од других држи и врши страшна и превелика правоверна тајна, названа, како рекосмо, божаствена и пречасна литургија пречаснога тела и крви Господа Бога Спаса нашег Исуса Христа. На њој, као што је речено, треба себе савесно да сачувате и што више да одгоните од себе сваке трновите, зле, нечисте и недостојне мисли у оној страшној служби и на сваки начин себе прочишћавати. Потом се треба причешћивати божаственим светињама пошто од игумана добијете опроштење, јер ником од вас не приличи да се причешћује без бојазни и без суда; нити се треба причешћивати сваки пут.

Хтели бисмо се много причешћивати божаственим светињама, јер много је причешћивати се и живота, као што рече и сам Христос: „Ко једе моје тело и пије моју крв, у мени борави и ја у њему“. (Јн. 6, 56) И затим: „Ако не једете тело моје и не пијете крв моју, немате живота у себи“. (Јн. 6, 53) И божаствени апостол јавља: „Ко се прилепљује Господу, једно је тело“, (I Кор. 6, 17) као и: „Ко се удаљава од тебе, погинуће“, рече кротки Давид. (Пс. 72, 27) Хтели бисмо, дакле, као што је ово и речено, али због људске немоћи и дела тешког не заповедамо, „јер ко недостојно једе тело и пије крв Господњу, крив је телу и крви“, (I Кор. 11, 27) рече божаствени и Духоречити и први међу апостолима Павле.

Страшан је то глас, браћо моја, који говори да треба да стрепе од причешћа не само грешници као што сам ја, него и много поузданији у себе. Јер они треба три пута недељно да се причешћују, колико знају себе да су се очистили од нечистих мисли и слагања са њима, од гнева и роптања, жалости и оговарања, лажи и смеха незауставног, те још и зломишља, па чак и јарости нечистих речи и овоме сличног. А они који упадосе у речене страсти, исповедањем и покајањем нека се пожуре како би се из њих избавили, и једанпут или двапут недељно да се причесте, или ни једанпут по игумановој одлуци, јер он се брине о овоме. А непричешћен неко да буде без игумановог знања непохвално је, јер ко тако чини биће осуђен као онај ко се својој вољи приклања. Они који желе да се причесте треба да поју узакоњену службу за причешће и, чинећи један другоме заједничко коленопоклоњење, да дају опроштај, а

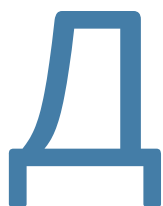
потом са благонаклоношћу треба се причешћивати животворним светињама. Нека вам буде и овај образац.

ГЛАВА 6

О тумачењу деветог часа и о вечерњи и о панихиди и о полуноћници и о јутрењници

девети час треба појати као и претходне часове, пошто вас ударање

клепално на то позове, као што је обичај. А вечерња служба треба да буде онако како представља указ синаксара; и панихиду по реду заједно, као и павечерницу после вечере. На тим службама и коленопоклоњења треба да буду по закону, када није празник. Празник, пак, зовемо када се на јутрењу поје „Бог Господ“. Када се павечерница служи, пошто јереј изрекне уобичајену молитву, ви треба да падате на колена, као на крају првога часа, и ка игуману ухо приклањајте, који добро говори: „Опростите ми у Господу, браћо, јер сагреших делом и речју и мишљу!“, а ви треба да му дајете опроштај говорећи: „Бог нека ти опрости, оче!“ Но и ви треба од њега да молитве додавши: „Опрости и ти нама, часни оче, јер сагрешисмо и делом и речју и мишљу!“ А потом он вама покорно говори: „Бог молитвама светих отаца нека вам свима опрости!“ А потом уставши треба да му одате поклон.

У ћелије своје пођите да бисте по закону завршили вашу ноћну службу. И тако сви са похвалом и у веселу духовном сну предајте се, све док подеклисијарх, часовник чувши да избија и по томе сазна да је право време, игуману не дође и потребну од њега молитву прими, а потом тихим гласом: „Благословите, свети“, кротко позивајући, ударивши тада у клепалце, и раздавши свима свеће, подиже и вас на полуноћну службу, коју и он сам поје, палећи, како је прописано и свеће у цркви. Потом, пак, клепа у велико клепало, а онда и у бронзано, и позива све вас на јутарње славословље, чији почетак овако треба чинити: после лупања звона, тадашњи дневни јереј благосиља Бога и кадионицом назначује лик часног крста пред светом трпезом са похвалом Богу. А ви кажете „Амин“, чекајући да певате Трисвето одмах после деветнаестог и двадесетог псалма, и после обичних тропара и „Господе, помилуј“, пазећи да, док се ово поје, и сâм јереј треба да обиђе цео божаствени храм и све окади. И тада, ставши пред свете двери, знаменује кадионицом лик часног крста и заједно са знамењем узашиље славу Пресветој Тројици, овако говорећи да сви чују: „Слава Светој, и једносушној, неразделивој, животворној Тројици, и сада и увек!“, и потом еклисијарх, сачекавши „Амин“, одмах почиње Шестопсалмије, лагано И тихо И пажљиво, мало по мало повисујући речи псалама, да би их отуда сви могли прећи неспотакнуто и неварљиво. И по окончању Шестопсалмија по реду завршавамо сву јутарњу службу, као што указује синаксар. Пошто вам је указано о вашој дневној и

ноћној служби, треба да кажемо и о душеспасном исповедању, а о трпези реч сада да причека.

Треба игуман, ако прима децу духовну, да поучава братију, па и појединце, и управља на души корисно спасење. Ако ли их не прима, то нека се изабере један који живи целомудрено и да он буде отац најпре игуману, а потом и свој братији. Заповедамо да ни један од вас нема другог оца. Ако ли се не нађе тако погодан у вашем чину, онда вам је за оца узети неког од калуђера који благоверно живи, али сви једнога, и да се поучавате од њега, а да он саслуша оне који хоће да се исповеде и да даје свакоме потребно исцељење. Заповедамо да буде одређено време: после почетка јутарњег славословља, када ће се исповедати сви они који живе у манастиру и они који лечећи се не брину за друге послове, а после павечернице они који су спољни и унутрашњи работници. А нека буде и ово: Ако игуман штогод није слободан, јер се умножило братство, нека заповеди коме год од јереја, или неком од поштованих међу браћом. Нека примају мисли многих и неразумних — мисли које нас у данима и у часовима муте. Њих треба отпустити и не остављати им да стварају још тврђу смутњу. Овима треба праштати у Господу, а оне који се лече да их приведу игуману они који примају, а он да учини потребно исцељење. Исповедаоци ништа да не скривају, бојећи се некако, да због својих сведочанстава не моле опроштај, него све чисто да открију ономе ко се ту затекао. Још је добро њима да кажемо потребно: шта вам је, заиста, браћо? Игумана гледајући, који се на ову добру и веома душеполезну службу жури, потеците, потеците и ви и у тихо душеспасно пристаниште журно пристаните, и сваки покрет ума вашег и души штетну мисао часно и нескривено откријте, исповедајући се као пред Богом, а не пред човеком. Ко год се жури да Богу лаже, примиће казну, „јер ћеш погубити“, рече псалмопевац, „све који говоре лаж“. (Пс. 5, 6)

Не исповедати се лукаво, него уклањати своје мисли од сваког сведочења, сваке нечистоте, невоље и смутње. Радосни будите ми и весели, добивши наду да нећете изгубити спасење. Исповедајте се не окривљујући један другог када упаднете у мале срџбе или какве друге распре, а себе истичете као невине и још тражите осуду, као да нисте на исповести, нити да не говорите о телесним потребама које су вам допале. Све ово има своје време, а сада је време исповести, исцељења душевних страсти. Те ако хоћете да говорите о некој срџби, све поруге и узроке греха, ма какви били, похитајте да себи припишете и наметнете. А ако говорите о неким другим страстима, и њих чисто исповедите, да и одавде имате оплодити двоструку корист: да дођете до чистог душевног здравља и да се обучете у високотворену смерност, коју имајући, ваистину, бићете слични Богу, који каже: „Научите се од мене, јер сам кротак и смиран срцем“. (Мт. 11, 29) Јер, шта је друга истина, јављена кротким и смирим срцем, ако не — храбро подносити сваку муку и себи вазда нарутати се. Истинито исповедање је узрок толиких добара. Без њега ми се не чини да ће ико постићи спасење.

ГЛАВА 7

О душеспасном исповедању

Ко се не исповеда неће бити причешћен по заповести Господа Бога

Сведржитеља док не дође себи и оцу не исповеди сва сагрешена и штетна дела. Ако ли се неко не приклони томе, требало би га и из манастира одагнати и одрезати као загнојен уд и уклопити и одбацити као тешко залечиву или сасвим незалечиву рану. Но, будући да се не зна како ће бити и пошто има наде да ће се некако некада уразумити, одустасмо од такве одлуке. Оне који се не причешћују подвести под осуду као неразумне, што би било на велику корист. Јер каква му је корист од пребивања овде? А каква му је корист од неисповедања? Зар нема од тога више штете и погибелји и свагда учење злу и све оно што души доноси погубност? Као када неки болесник или ко има ране, те таји то од лекара, тешко долази до здравља, тако ће и много теже доћи до здравља душе онај ко се не исповеда. И овоме је сведок божаствени Василије, који овако о овоме рече: „Треба онај ко се покорава, ако хоће да показује потребан напредак и да се навикава да живи по заповести Господњој, да не чува сакривен ниједан покрет душе, него отворено да износи игуману своје све сакривено срца свога.“

Овако чинећи, браћо, избављамо се не само својих грехова, него ћемо и убудуће бити тврђи. Јер рече Лествичник: „Ране које се откривају, не иду на лошије“. И затим: „Душа која разуме исповест, држи се ње као уздом да не греши“. Тако је веома корисно откривање својих грехова. Надаље одважни смело потецимо ка њему. Наређујемо да свакодневно исповедање овако буде, то јест самом игуману или онима који би му се чинили да су погодни за примање мисли. А велико и прво исповедање оних који одлажу световне власи јесте да се исповедају само оцу, а не коме другом или игуману, као што навише писасмо, да би знао отац свих дати свакоме потребно исцељење. И ово треба да буде овако.

А службе светих постова изложиће тачно синаксар, као што и јесте свагда у њима.

ГЛАВА 8

О бденијима како треба да бивају

Б

денија треба да бивају по закону у недеље и у Господње празнике и о спомену осталих светих. О њима ћемо се поучити у синаксару.

ГЛАВА 9

О трпези и о чину како треба да бива

В

реме је да се даље и о трпези спомене, и о јелу и осталом што тражи

телесни састав. Јер као што смо ми сложени из двојаког, то јест из душе и тела, тако је и са манастиром. Као душа његова могла би се разумети сва боголепна служба у певању, а као тело сам манастир и оно што је потребно нашим телима. Пошто смо већ довољно с Богом ово рекли о души његовој, лепо је да кажемо и о оном што је најбоље за тело његово, и о храни узаконимо и о другом животу у саставу манастира, о чему треба не мање да мисли онај ко хоће да умножи свој манастир. Да кажемо, дакле, и ово и да потребно предам мојим вољеним оцима и браћи.

По учињеном дијаклизму у припрати, то јест када се узело мало анафоре и попило [вина], а по окончању божаствене литургије, треба сви који тамо сакупљени седе да сачекају позив за трпезу, који бива ударом трпезног била. Одмах се излази заједно са јерејем који је литургисао, и указује клањање игуману. Пошто почне уобичајени псалам ради слушања, полази игуман за трпезу и неизоставно сви који су указани да седе на првом обедовању у трпезарији. Ушавши сви у трпезарију и пошто се оконча речени псалам са малом молитвом, седе се по реду који је одредио игуман и једе што је постављено са похвалом Богу. И ово треба да знате: Ако је ко од псалма и молитве изостао, да извести трпезар игумана, саопштавајући му и узрок изостајања, па ако је за благослов, опростити му, иначе да чини метаније, колико игуман заповеди.

Треба да бива и уобичајено читање на обедима, по обичају, нико да не ропће и не мете се, нити да омета ону корист световним разговорима и празнословљима, осим самога игумана ако би шта прозборио, говорећи смерно. Ако ли ко упита њега, такође да одговори, ако је могуће, кратко и сажетим речима. Уколико неко омета или се узнемирава, ко смућује или се смућује, омета читање неприличним и неподобним разговором, да га умири прекидајући га трпезарац. Ако ли га чује а не ућути, него још разговара узнемиравајући, од трпезе без хране да се подигне и подведе под забрану неједења, или да се некако другачије смири како игуман одлучи.

Јер седења ради нико да не каже: трпим. Господу да буде угодно, братија да живи по Богу и никако да не завиди због седишта, угледајући се на световне људе. И овде сами себе да не истичемо изнад других и таштим се преузносимо, јер то припада сујетној слави, а Богу је мрско. Бојимо се: „Мрзак је Господу сваки високосрд“, (Лк. 16, 15) рече божаствено Писмо, и „Господ се гордима противи, а смернима даје благодат“.

(Јак. 4, б) Према томе, да нема овога међу вама! Будући зрелога ума, немојте никада пожелети да будете мрзост пред Богом, него више да примате благодат од њега и близу себе да га имате, као срцем смирени, или истину да кажем, онај ко га чува биће завољен.

Ако ли се ко од вас, о тешко њему, нађе да због овога гневeћи се изазове случај, или одлаже обавезе, не чека заповести игуманове, и није на указаном месту, заповедам у Господу да му се одреди последње место како би се научио да световно оставља у свету. А ако се, што није препоручљиво и пристојно, и даље бочи и препире, и после друге и треће поуке непоправљив буде, такав да се изагна из манастира као каква фелагедена, која је погибелна жива рана, коју треба далеко од вас одгурнути, да и другима од вас не би предао ране своје. Јер много лакше је примити зло него добро, (Пс. 51, 3) као што рече неки мудрац.

И онима који обедују: Да не дајете један другоме јела никаквог или пића, све до мале капље смешане са вином, него ако се деси да некоме често нешто од овога треба, он да се подигне мало, веома учтиво и са побожношћу, и да замоли од игумана овако говорећи: „Благослови, оче, потребно ми је ово!“ Ако он одобри, прими лепо тражено. Ако не да, опет да ућути и у ћутању седи благодарећи. Ово чинимо не штедње ради неке, као што неки мисле, и шкртости ради, него да не буде то међу нама да се оскудева на рачун мира братије наше. Јер кога ради журимо ово да стекнемо, ако не ради ваше врлине, браћо моја, као што рекох? Него, поручујем вам побожно и благочастиво, да не би овде код многих добила место клонулост и сва трпеза извољевала, да не буде оних који не разликују неواسпитано и непобожно, који, када пију један другом наздрављају наглашавајући пре пића и отпића. Поред тога, пресецамо и избор воље, као што код многих искорењујемо неситост и учимо вас да малим и потребним будете задовољни, а уједно вам овде плетем венце уздржаности.

Него одвраћамо вас и од тајног тамног дела и непознатог, да не кажем и украденог. Није ли вам тамно дело које се чини сакривено? Свакоме је познато и ово, а и од Јована божаствено јеванђеље објашњава овако говорећи: „Сваки који чини тајно, не излази на светлост, да се не разобличи од светлости дела лукава“, (Јн. 3, 20) а и апостол говори: „Све што се разоткрива светлост је, као што реч указује, а напротив, оно што се не разоткрива, тама је“. (Еф. 5, 13) Због које благодати, брате мој, светлости остављаш дело, а таме чиниш? Бојим се, рече, молећи, а онда зла чинећи која Бог мрзи, не бојиш се, а за добра се бојиш? Ни близу тебе, молим те, али знам многе који то чине, и своју газећи савест мисле сакрити се, што ме погађа у само срце и оплакујући их не престајем, јер такво зло имајући не осећају, тешко мени, и грех не откривају! Нека им Господ буде милостив и нека их поучи, тако да знају куда их води. А ми треба да пођемо одакле изиђосмо.

Они који су обедовали и уобичајену молитву изrekli, када устану треба по закону службу да отпевају и по молитви оду својим ћелијама. А на вечеру, ако ко жели да вечера, те заостане дуже на молитви, и у том случају да потпадне под исту осуду као онај ко је закаснио на обед; да се и он упита нема ли оправдан разлог. Ако ли неко због уздржавања од јела не оде на вечеру, невин је. Вама који хоћете вечерати, да се постави само један хлеб, и то мали. Ако има и помало каквог воћа, по жељи игумановој и то треба са благодарношћу примити. А пиће уобичајеном чашом по

закону да се пода. Ако ли се слави какав празник некога од братије, то нека буде са знањем игумана и тада да се не чува ово правило за вечером, него како слављеник хоће, тако чините.

Нека улази подеконом на друго служење јела и нека испитује да ли је требало неки да једу међу првима, а остали су међу другима, и зашто су изостали. Ако им је разлог оправдан, тада су невини, ако је безразложно, заповедамо да се не остављају па јелу. Ни ово није похвално, да се због неоправданог узрока изостаје од јела. А то, ако би и било тешко, треба по могућству одстранити.

ГЛАВА 10

О светим постовима великим и о два мала поста, светих апостола и Христовог рођења

Т

ако је у просте дане године, а у дане светих постова није тако. Најпре од

свега, у прве велике постове, у први дан, то јест у понедељак прве недеље, нити литургију појемо, нити се бринемо за трпезу и јело, а у остале дане ове недеље треба се бринути и о трпези и о јелу. Они који хоће штогод да окусе, то јест од сочива квашеног водом и сировог неког зеља и воћа, а пиће је врућа вода смешана са кимином. Овако је до петка, а у петак јести вариво и вина по чашу, због празника Светог и великог мученика Теодора. Прву ову свету недељу светих великих постова тако да проводите. А у суботу и недељу ових великих постова два јела: вариво са уљем и хоботнице. Давати и пиће уобичајеним великим красовољем. То да вам бива. А у уторак и у четвртак и друга јела да вам се износе, али не оба са уљем, него само једно. А вина мали красовољ, мерено упола од великог. А у друге дане, то јест у понедељак, и у среду и петак не треба никако јести варива нити пити вина, него само сочиво квашено и нешто мало воћа, и укроп водени са кимином. Уколико се у један од ових дана догоди празник Обретење часне главе Претечеве или Светих четрдесет мученика, осим прве недеље целе и затим осим среде и петка, нека вам је разрешено да једете хоботнице и два варива са уљем, а вино великим красовољем. Рибе никако не окушамо.

А на празник Благовести празноваћемо по могућству светло. И рибе можете јести, осим среде и петка, и вино пити великим красовољем, не једанпут, него и сутра, што је остало од јучерашње трпезе треба да једете и вино да пијете, такође и рибе ако је остало, и два јела са уљем, ради окончања празника, као и у остале отпусне дане, а рибе јести, као што је речено, на свети празник. Ако ли је петак, или среда, или понедељак, или Велика недеља ако дође, тада једемо хоботнице, да се ипак утолимо због празника, јер три дана ове недеље, то јест у понедељак, среду и петак, тачно се треба хранити као и прве недеље — неко квашено сочиво и зеље сирово, и ако се нађе воће задовољни будите. И пијте водени укроп са кимином.

Ако ли овај пре речени празник падне на свети Велики четвртак, или на Велики петак, или у саму Свету и Велику суботу, па макар и на Велики четвртак, то као и у отпусне дане светог поста нека вам буде у јелу и у вину. А на Велики петак не једите никакво вариво, него сочиво квашено, и зеље неко сирово, и воће, а пиће укроп са кимином. А у свету суботу да одступа свака брига око окупљања на јело него да бива

само дијаклизмо пред црквом по обичају. Овакав начин живота имајте у свете велике постове, а за немоћне бригу налажем игуману по вољи.

А пост Светих апостола изложићемо овде. По окончању све службе часова и божаствене литургије, како синаксар указује, и када наступи седми час, позива вас трпезар по вишереченом начину. Тада да једете два јела, осим среде и петка, јер у те дане никако не окушамо уље, нити вина пијемо. А у уторак и у четвртак и хоботнице једемо, а у суботу и недељу и рибу једемо и пиће великим красовољем да пијете. А за вечеру хлеб да се поставља по мало, а вина такође великим красовољем, јер је жарко и суво време.

А у пост Христовог Рођења нека вам за јело и пиће буде исто као и у пост Светих апостола, како онамо указасмо. А по окончању, као што је указано, све службе у синаксару, ово двоје мењамо: не литургисати у све дане када је пост, због краткоће дана, и не треба двапут на дан да једете, јер ће вам се деветог часа поставити обед, када бива пост, као што је речено. Знајте да је пост када се не поје „Бог Господ“, него када се поје „Алилуја“, те тако ово имајте.

ГЛАВА 11

Како треба празновати Господње празнике и Пресвете Богородице

Сви божаствени Господњи празници, као и Пресвете Владичице

Богородице Наставнице наше, да се празнују изнад других, и то у појању и сјају и у вашем јелу. А празник Свето Ваведење, који је назван Светињом над светињама, празнујте светло и свечано, јер је празник над празницима и славље над слављима, када се уводи за трпезу колико је могуће. И на вратима дајте у хлебу и вину колико буде братије. О овоме је довољно рећи ово, а споменућемо и о другим стварима.

ГЛАВА 12

О слободи манастира

З

аповедам, дакле, свима вама од Господа Бога Сведржитеља да овај свети

манастир буде слободан од свих ту власти, и од прота и од других манастира, и од било којих владика, и да није ни под чијим правима, нити царским, нити црквеним, нити ичијим другим, осим под једином свеопеваном Богородицом Наставницом и молитвом преблаженог и светог оца нашег који игуманује у њему. А треба га чувати, и управљати, и водити и њим владати још и хрисовуљама блажених царева, којима се слободно и без потчињавања било чијој власти још тврђе привезује. Да имате непоколебљиву и неизмењену слободу, која неће никада пропасти.

Ако ли ко усхте некада, у неко време, било под којим начином да поработи ово, или да учини под неком влашћу, било од црквених људи, или од световних, или сам игуман, или ко од братије у њему, покренут демонским искушењем, да је крив не само божаственом телу и крви Господа Бога и Спаса нашега Исуса Христа и Богоматери Госпођи нашој Доброчинитељки, него и под анатемом да буде, као што рече божаствени апостол, и клетву да има 318 светих и богоносних отаца, и наследник да буде издајника Јуде, и саучесник оних који викаху: „Узми, распни га!“ (Јн. 19, 15) и „Крв његова на нас и на децу нашу!“ (Мт. 27, 25) Јер многим знојем и трудом обнови се ово запустело место и сврши се. И заповедише они који су га поставили да буде слободно. Ако ли се злом и лукавом вољом догоди да падне под власт упропаститеља и лукавих људи, који се ни на шта друго не базирају осим на корист погубну, кукавно ће кукавник учинити. И не само ово, него и крстове блажених царева, који богољубивом вољом написах хрисовуље, слободу дајући манастиру. Трипут је тај јадан и трипут проклет, когод да је, ко ово погази не позивајући се ни на шта. Ко би тако нешто учинио а да не буде после кривац? Нека ово буде на овај начин заповеђено.

ГЛАВА 13

О постављењу игумана. Како треба постављати игумана

Т

реба, између осталог, и код постављења игумана и иконома и првог

еклесијарха прво вашу љубав подстаћи неизмењено и непреступно. Ако хоћете да поставите игумана, јер овај наш свети манастир Пресвете Госпође Наставнице наше Богородице почаствован би од благоверних царева да је у рангу игуманских манастира као и други царски игумански манастири. А други се знаменују од цара. Ја смерни разумех трошак манастирски у злату, и у коњима, и у труду и у путу, и умолих благоверне оне царева како не би одлазили игумани к њима ради назнаменовања, него узех од њих штап да је у манастиру уместо појављивања царског. Па када се престави игуман од вас ка Господу или својом вољом остави игуманство, онда да се изабере иконом и еклесијарх, и од братије до десет или дванаест који су најстарији, и да уђу у цркву и да промисле себи игумана, који ће им отворити не само телесне очи, него и душевне, кога зна сва братија да је у врлини и у правди и преподобију, који има одважности да каже: „Ходите, децо, и послушајте ме, и страху Господњем научићу вас.“ (Пс. 33, 12) „Узмите иго моје на се и научите се од мене, јер сам кротак и смиран срцем и наћи ћете покој душама вашим.“ (Мт. 11, 29) А да не буде наговарања ради и за испуњење телесних похота. И изишавши отуд објавите га свима.

И на овај начин да постављате игумана. Пошто сви ви уђете у цркву, и узевши овај типик и положивши га на свету трпезу, и штап прислонивши уз свету трпезу, заповеда се да изабрани уђе у олтар, са уобичајеним Трисветим и тропарима. Тропар „Помилуј нас, Господе, помилуј“ до краја; Слава „Господе, Господе, погледај с небеса и види“, и „Сада“, Богородичан глас шести ишти у октоиху; „Јединочедни и јединосушни Оцу својему“, затим „Господе, помилуј“ тридесет пута, и поклонивши му се три пута до земље пред светом трпезом, и узевши отуд овај типик и жезао, и пошто сви кажу „Достојан“, и достојан да стане на достојном игуманском месту. И пошто стане да га целива сва братија, и отада постаје ваш игуман, Богом постављен и Пресветом Госпођом и Владичицом Богородицом Наставницом помажући му.

ГЛАВА 14

О томе како треба економа постављати

Како ћете затим када економа желите поставити? Ти, игумане, и сва

братија изаберите по врлини вашој подобног и у економство поставите. Нека се постави на овај начин: по отпусту јутрења и уобичајене молитве, и пошто бива Трисвето од свих, нека чини три метанија пред Пресветом Владичицом нашом Госпођом Богородицом и Наставницом, и нека са страхом побожно целива [икону]. А потом да се поклопи игуману до земље. Онда нека приклања игуману главу своју откривену, а игуман часним крстом знаменујући га, нека овако побожно говори: „Молитвама Пресвете Богородице и молитвама светих отаца постављају те за економа манастира!“ А потом, давши целов у Господу, на одговарајуће место своје да стане. А онда да га целивају сви. По целову слава Богу да узноси се и отпуст после обичајене јерејске молитве.

Пошто овај економ непосустало оконча своју службу ка Богу и вама, и покаже вам се поуздан, и управља вас не по лицу, него све имајући као један уд, имајући под собом и подеконома као помоћника себи. И тако у Господу неизмењено и непоколебљиво добро пребива, чувајући и управљајући сваку ствар. Ако ли шта пропадне, макар и од малих ствари, несмотреношћу, о томе ће бити испитивани у дан испита — иако и за малу ствар, коју погубише у својој лености. Јер каже апостол: „Свако ко чини работу са усрдношћу, примиће награду отплате према труду“. (Еф. 6, 8) И затим: „Проклет је човек који чини работу са леношћу!“ (Јер. 48, 10) Треба, дакле, ово слушајући, од зла бежати и ка добру подвизати се.

Ако ли га, пак, као неспособног и некорисног време обличи, као леног у служби и бесплодног, или својим рођацима да даје, или од манастира краде, или развраћа братију, осим онога уставом указаног, или игуманове православне заповести одриче, или манастирску неку тајну разглашава, или штогод у уставу нарушава и своју намећући вољу, или све то помешано са показивањем телесних неких страсти, и ако у тим неким стварима пребива, не одричући их се, него их се још више држи, то било игуман да је, или економ, ви заједно савећајте и уједно одлучите шта је најбоље. И тада оног неподобног уклоните са заступништва вашег, а онога кога сте изабрали уведите, а овога оставите да се затим покори. Ако се игуману догоди да изиђе било својом вољом или ради неких ових ствари, то нека се поштује у манастиру као и први брат иза игумана, и нека има стајање и седиште у цркви као и за трпезом и на осталим скуповима, а у јелу и пићу и у свему нека живи са онима који су у општежићу. И ако

буде понешто радио, дозвољено му је давати неком другом од монаха да му ради. Нека вам је и ово знано: Било игуман, било економ ако шта стекне живећи у манастиру, и каже: „Ово је моје!“, заповедам му да тако не буде, него сваком довољно следовање од манастира да буде.

ГЛАВА 15

О постављењу еклисијарха

А

за еклисијарха треба да постављате брата, избравши га по речи

Давидовој: „Блажен је муж који се боји Господа, коме су омилеле заповести његове!“ (Пс. 112, 1) И нека полагају устав црквени пред Пресветом Владичицом нашом Богородицом и кључеве црквене и да чине Трисвето. И по завршетку Трисветога узима еклисијарх устав и кључеве, као од саме Пресвете Владичице наше Богородице, и прилази ка игуману, благосиља га игуман по горе писаном благослову као економа, и њега истим начином да произведе, само окрећући на име еклисијархово.

А ово заповедам: да он не буде лен у вршењу службе црквене, него да то чини бодро и опомињући се блаженог пророка који вапије: „Работајте Господу са страхом и радујте се њему са трепетом!“ (Пс. 2, 11) То да чува и да има подеклисијарха нижег од себе, и пажљиво, смотрено надгледа у појању и читању да нешто не изостане у вашој улењености, а усто још и на паљење свећа и чишћење и паљење кандила, или на спомињање живих и умрлих, који су уписани да се спомињу; још и панихиде по преданом чину, као што се и у синаксару заповеда, и о умрлим светим оцима и браћи нашој, када се коме догоди, или смрт, или помен раније почившој браћи нашој у записани му дан.

Ако се ови речени помени неком од братије догоде у дан недељни или на празник Господњи, то немој остављати због празника, него пој или пре празника или после њега. Ако ли се у велики пост догоди помен овај речене братије наше, тада само суботом појемо панихиде за мртве. А онима чије се панихиде догоде у посне дане, треба им пре месопуста отпојати панихиде за покој.

ГЛАВА 16

О поуци братији да имају част према игуману

Н

о молим се, чеда моја у Господу вазљубљена, молим се, штавише и

заповедам, и за сведоке речи призивам као чуваре дела, и послушнике да према игуманима и економима слободу и поштовање од вас имате. Јер моја реч је опет упућена вама који на себе примате суд, нека одступи од вас завист, да одступи сујетна љубав и дар неразуман, а суд праведни сачуван испитно и мерила правде и тачност истине да се разуме као да надзире свевидеће око сам онај који срца и утробу испитује. (Пс. 7, 9) А ово од вас суд испитивања да буде. Ако ли некако у вашој људској природи не можете расудити сами себи сагрешења у себи, притецимо ка другоме, који нам може расудити зле обичаје, који нам стварају погубу души. Њихово оправдање, ако је праведно, тражиће од вас праведни и непреступни Судија. Домишљам који би одговор био ако, изнашавши га, осуди побећи можете. О, ви, дакле, тешко злом и погибелном, пре суда зло изабрасте, и нанесте толику штету не толико њему, него и сами себи, а са вама и другима, а као оном и самима себи погибел са њим показавши! Не устремите се стога у рат, по својој вољи радећи, него у заједничком мишљењу и умовању изаберите изабраног.

Још док је игуман жив треба изабрати изабраног. Ако у једно стече се сагласност воље, да вам се не противи игуман, а идући за вама, још више ћу чувати вашу обједињену вољу и једну одлуку. Ако не желите моје поуке добре на вашу корист послушати, да другог изаберете за вођу себи, који ће имати по вољи вашој ходати и вама се повиновати, а не ви њему. А тим и таквим противословницима заповеда моја смерност да не буду противни због разне гордости, јер се каже: „Тешко онима који се одричу и који нису смерни, јер ће их Господ гневом својим смирити.“ Да, овога ради изволите и сами у себи расуђивати смирујући се, противословља не дајући.

ГЛАВА 17

О поуци игумана братији и о исповедању

С

аветујем, пак, свима, браћо, када вам се постави игуман, пожурите се да

му душа ваших наложите покрете све, и штетне помисли ваше души исповедите, да би отуда пазио вашу љубав и у себи приношење утиснуо. А не говоримо мисли које смо раније исповедали, него оне које вам данима и часовима досађују, јер није могуће да ви као људи никада не помислите нешто лукаво, и не дајте добро одлагањем, што не треба да буде, него са вољом сваком и журбом на то притеците, да бисмо једно били сви, исто мудрујући, исто помишљајући, које један исти пастир напаса и води и као нека златна верига једни за друге везани, један другог држите се, и у једно саудите се тело, (Еф. 4, 16) под једном главом, по божаственом Павлу, неимарством духа. (Еф. 2, 20-22)

Ако ли буде ко непокоран, непомирљив и непопустљив по својој чинећи вољи, а не исповедајући се игуману или општем оцу, како навише писасмо, него он другог себи, а не овог, одређује оца духовног, и њему мисли стара се да излаже, изван и далеко од вашег стада, нека буде тада изагнан, не примајући ни милост ни помиловање (о, Божје свевидеће очи!), зло и веома напасно намислио је. Нека се одагна из манастира и одлучи се, и туђ да буде од наше чести, живота и беседа, као и отргнућа и цепања, и сваког другог нереда, и смутње и штете виновник. Таквом је сличан овај.

ГЛАВА 18

О заповести братији, поука

И

ово затим да вам заповедим: будите ми са сваком чашћу и

благонаклоношћу, сваком побожношћу, сваком покорношћу нелицемерно, сваком послушношћу игуману вашем заповести испуњавајући, као што је неко од светих отаца рекао, јер рече: „Ако они који о вама брину и реч желе да положи, како ми да се у свему не покоравамо и као глави остали делови послушамо и послужимо?“ И божаствени и велики апостол Павле овако у својој Посланици Јеврејима каже: „Повинујте се игуманима вашим и покоравajte се, јер они бде над душама вашим као одговорни“. (Јевр. 13, 17)

Но и један према другом јединство и љубав у миру чувајући проведите, једни друге распаљујући срдачном вољом, једни друге утврђујући, поучавајући молећи се, трпећи, разумевајући једни друге на подстицање љубави и добрих дела, и просто рећи, на све што је добро, што је спасоносно, што је врлина и што је похвала, (Према Флб. 4, 8) старајући се да испуните колико је могуће. Јер рече Господ наш Исус Христос: „Овако заповедам вама да волите један другога, као што и ја вас заволах“; (Јн. 15, 12) „И други ће познати да моји ученици јесте ако волите један другога“. (Јн. 13, 35) Знајте чији ћете ви бити ученици ово чувајући, видите коју ћемо славу и весеље постићи човекољупцем Владиком поучавани. Зато са свим старањем и свом снагом и са свом ревношћу на заповести његове пазимо.

ГЛАВА 19

Поука игуману

И

ти, оче духовни освештеног овог стада и наставниче, смиран буди

братији, и милостив, сву очинску показујући им добру вољу. И молим те: за све брини се, све сачувај и све трпи, помажи поучавајући, води поучавајући и тешећи, болне излечујући, немоћне утврђујући, малодушне бодрећи, грешне враћајући, седамдесет и седам пута праштајући по речи Господњој. (Мт. 18, 22) Уподоби се оном ко се уподобио Господу да нам снисходљиво суди, и ако то запушта, или кријући чува правду, као немилостив и због своје мржње, биће осуђен. Да друго оставим, рече свети Василије: „А и сам игуман, као отац о деци рођеној да брине се, надзире по могућству свачију потребу и ваљаном помоћи предузме исцељење и очување, и уистину немоћан уд, или телесно или душевно, са љубављу И очинском добронамерношћу разматраће“. Када ви овакви постанете, да неко недостојно ускачући игуманује или економује, позивајући се на године, или на број гласова, или приношење села, или имања, него да је поштован од свих које сте ви за савет и старање одредили. Да се изабере за игумана само од њих, макар се и скоро постригао, макар је и неписмен и од оних који су са стране приведени. Никакве штете манастиру од тога не може бити, „јер може Бог и од камена подигнути децу Аврааму“, (Мт. 3, 9) и слепима дати премудрост, и реч неречитима, и који ће му бити угоднији од оних који се хвале својом снагом и мудрошћу, и богатством и пореклом. И свему овоме сведок је ваистину божаствени и велики апостол Павле, који овако веома вапије: „Што је лудо за свет и немоћно и изгнано, то изабра Бог да премудре и силне и високе посрами, и да ништавно истреби оно што јесте“. (I Кор. 1, 27-28)

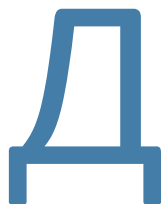
Ово је, дакле, о постављењу игумана и економа. Мало нешто додаћу реченом, веома потребно и прикладно.

ГЛАВА 20

О томе да не осуђује братија игумане који дају гостима манастирским

а не осуђује братија игумане, нити речју којом да траже рачун о томе шта уноси или издаје потребе ради манастирске, јер то је недостојно и штетно, и не мање рађа неповерење, поделу и изопаченост, а и друге саблазни чини.

Ни ти, опет, игумане, рођацима и другима својим који не буду од потребе манастиру, немој раздавати, или пак сабирати и узимати себи говорећи: „Ако не будем затим игуман, да ово имам!“ Да буду, дакле, ови који овако чине непричешћени божаственим тајнама у Светом Духу. Ако се и братија не повинује у испитивању учињеног, да се осуди, или ако братија без његове воље ради, то и на њих уз предњу заповест и ово прилажемо. Беспрекорном судији, савести изобличитељу, ваистину неће побећи. Зато нека пазе да не упадну у руке Бога живог. (Јевр. 10, 31) Јер неће од божаственог и страшног суда побећи за неоправдано и непотребно издавање намирница и иметка. Подсећајући их, пишемо им ово. Ако ли се толико самоуверени и бесрамни покажу, па се ни Божијег не боје суда, него лепо манастирско растачу, непричешћени да буду док од овога не одступе.

ГЛАВА 21

Указ о завесама, иконама и књигама црквеним

В

олимо да неизмењен буде иметак свештених сасуда, икона, и завеса, и

књига и остали сав иметак црквени. Не само да неизмењен буде, него и да се отуд не покреће, и никада ни од кога не узима. А ко од овога нешто отимајући узме због користи неке, у грех црквене крађе да упадне и због овога законском казном осуђен да буде. Из другог оправданог разлога узимати и ове, или премештати, нити ми, нити ко други добро мудрујући не може наредити, осим ако се догоди невоља због пожара манастира, те се запали, или падне од земљотреса, или штогод друго што може да буде манастиру од помоћи, а друге никакве не може имати помоћи, тада да се покреће ово, али да то тајно не чини игуман, него по договору и одлуци све старије братије.

ГЛАВА 22

О уписивању свега што треба уписивати

Н

его, још и то вам заповедам, да се све бележи од манастирских права.

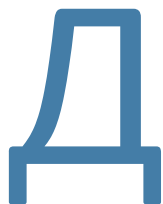
Приходи оних који служе подробно да се преписују, издаци — када и камо, а приходи — када и откуда. Ова је заповест свима: дохијару, економу и пареконому или спољашњем економу, или другом коме који било коју работу држи. Овоме вас учим да записујете, да будете беспрекорни и без поговора.

ГЛАВА 23

О онима који сујетно и празно говоре

Дале, и о другим стварима која реч изабрана и оно што о њима знамо

довољно. Ако се који од вас због неког ручног рада или које друге службе састају и празне творе разговоре, те навикнути на ове састанке у срамне разговоре падају, јер они који много говоре, рече, неће побећи од греха, (Приче 10, 19) научити се од бољега нека се не клоне а заповедам овоме да то чини из љубави, и штетно за душу остави. Из божаствених списа, као корисних за душу, треба говорити, или ћутати, јер „заустављајући усне, разуман си и мудар“, (Приче 10, 19) рече писац Прича. А и када сте на путу, па од тога болујете, лечите се на исти начин. Треба над овим веома бдети, ум чувајући, знајући да је противном лако на њих наићи и до пада довести, што не мора да буде, и исто је као и када се овца од оgrade, стада и пастира одагна. При том може у досађивање један другом упасти, или у гнев. Јер, ко ово чини, да се одлучи, ако се не каје и опроштај не моли скрушеним срцем. Мир, дакле, и љубав увек један према другоме волимо да имате, и уместо гнева научите се: „Благослови и опрости, брате!“ А они који састанке сујетне чине и, долазећи неоправдано један другоме, и без икаквог потребног разлога и игумановог знања нека буду поучени. И од зла ако не одступају, да се казне.

ГЛАВА 24

Да нико нема у ћелији јела, нити пића, нити воћа нити до једног новчића

А

ко неко стиче иметак преко заповести манастирске, макар и један новчић или воћку, без знања игумановог, под казну да падне. Слично овом — ко тајно једе и пије, ако се не покаје, и савете ко прима од пријатеља и рођака, и отписује им. А онај ко украде нешто из манастира и не поправља се, да се одагна одатле.

Да се дода и ово реченом.

ГЛАВА 25

О томе да не волимо да код вас буде велики број, него ако је и мало, нека је са љубављу

В

елики број међу вама не волимо да буде. Толико да вас буде колико је

довољно да имате хране, и који побожност, љубав и јединство свему другом претпостављате, који се својим игуманима у сваком стрпљењу и смерности срца повинују, и њима заповедам да пожуре на богољубно испуњење, а они други да се одашиљу, па макар требало и мало да вас остане. Боље је један који чини вољу Господњу, него мноштво безаконика.

ГЛАВА 26

О томе да братија нема работника

Н

едостојно вам је да имате служитеље. Треба да буде по двојица у

ћелијама, и сасвим доста! Треба да буду једно и исто, дишући законом љубави духовне, исто мислећи и као једнодушна браћа, ваистину, која су се сакупила, исти јарам Господњи вукући, свесрдно и један другом у миру и у потребној послушности и поштовању покоравајући се, да и међу вама места има како би се Давидов испунио глас: „Колико је добро и колико красно када живи братија заједно“. (Пс. 132, 1)

А треба и ово расудити: да се повинује новопридошлица раније дошавшем, неписмен писменом, неук образованом и млађи старијем. Ако ли би неки сами били у ћелијама, да о томе одлучи игуман и да зна живот њихов.

ГЛАВА 27

Како треба давати одећу и обућу

Т

реба даље указати о одећи братије. Заповедио бих да се дају расе

шивене, али видех да завишћу ђаволом беху међу њима многа роптања, говорећи један другом: „Теби је боље дато, а мени лошије. Па због тога заповедамо: када дође новак, да му се да раса и кошуља, а на годину свој братији да се да по перпера да купе себи одећу. А за обућу остављам игуману или економу да се одлуче за калиге или нешто друго, те када виде некога да нема да му дају. Најпре црквењаци да су неизоставно у калигама, а у ноћном руху ако буде манастиру могуће. Још и ово: по литра уља да им се даје на годину за ћелијско осветљење. И вуне сваком да се да годишње по руно, макар се и купило. А црковницима које је изабрао игуман да имају и ћелијски устав држати, да се даје по три литре уља годишње, али да су по двојица у ћелији, навикнути да једним кандилом свршавају своју службу, еда би им осветљење истрајало за годину.

ГЛАВА 28

О онима који не устају у цркву, како их треба казнити

О

вима заповедамо да увек неослабљено буду на свакој црквеној

служби, молећи се за себе и за свет и за братију која служи. Ако ли ко, оленивши се, не устане на јутрење, или другу службу црквену, осим због неког оправданог разлога или болести, нека чини метаније пред игуманом и свом братијом — тридесет метанија посред трпезарије. Ако ли се не покаје и затим по други пут не устане, нека се поклони шездесет пута. Ако ли и тако, не покоравајући се, остане и затим павши у очајање и по трећи пут не дође у цркву, нека се поклони сто пута. Ако ли се још не покорава и саблазан другој братији чини, да се изагна од игумана и све братије. Ову, пак, заповест дајем не само црковницима него и свој братији која су у манастиру, осим оних који изван манастира бораве.

О читању. А у читању и у читању канона, коме учини еклисијарх метаније, осим немоћи телесне, или на појање или на почињање, да се не одриче. А на трпези чтеније заповедам да држите недељама. А ово све на игумана полажем: да ако ко еклисијарха не буде послушао, да га игуман поучава.

ГЛАВА 29

О томе да нико не кува засебно нити да једе у ћелији

осле овога и ово вам пред Богом и самом Владичицом нашом

Пресветом Богородицом Наставницом заповедам: заповедам вам да буде свима вама исто јело и пиће, а да не кувате засебно, као ни ти сам, игумане, нити економе, нити еклисијарху, нити други који од братије, која пребива у вашем стаду. Ако ли буде гост манастирски, онда треба игуман, ако ли не буде игуман, онда економ, или когод буде од првих у манастиру, да спреми госту како треба. Једино због тога нека код игумана буду различита јела.

Овако како је речено треба давати и онима који су пали у болест и тога ради потребно им је боље јело и пиће, због састава немоћног њиховог тела. Ово ми, уосталом, изгледа разумно. То и братија држи без саблазни.

ГЛАВА 30

О онима који служе манастирске службе, како их треба постављати

Х

иротоније служитељава треба да бивају после економовог постављења. И

постављати кључаре, кључеве узевши и положивши пред Пресвету Богородицу или пред Христа. И пошто буде Трисвето, онај ко се поставља нека долично и смерно учини три метанија пред Светом Богородицом и кључеве нека узме својим рукама, затим игуману приклони свој врат и од њега речени благослов прими. А који немају кључеве, свету икону целивају. Игуманов печат им је довољан за постављење.

ГЛАВА 31

О игумановом поучавању братије да не праве метеж уставши од трпезе,
него да побожно иду у своје ћелије

Т

акође да надгледа игуман на појањима у цркви и при уласку у

трпезарију. Такође да пази братију на сваком месту како би и оне који седе без разлога и у празнословљу дангубе братски поучио и упутио, а они, повинујући му се, да уђу у ћелије уз молитву и ручним радом да се баве. А и трпезару ваља да пази како не би у лености својој, или на роптање браће, нешто неисправно на трпезу поставио од хране, или неопрано посуђе, или труло нешто да има, или свима неједнако да дели. То ако се догоди, да му одреди игуман казну.

ГЛАВА 32

О онима који работају манастиру

О

ни који су на неку службу постављени, економ рецимо, и еклисијарх

и параеконом и други многи који држе манастирске работе, пажљиво и побожно их обављајући, праведно је не смењивати их од својих послова. А оне од њих који се лене и никако се не брину, и који су непоштени међу њима, треба их смењивати и друге затим постављати. Ако од њих неко краде нешто, макар и мало, осудиће га Господ наш Исус Христос и Пречиста његова матер, општа Наставница, од које су и кључеве примили, обећаваши да ће јој поштено и свесрдно служити.

ГЛАВА 33

О кључарима, и хлебарима, и о рибарима, и о стратору и о економима метохијским

М

олим, дакле, кључаре, и хлебаре, и рибаре, и оне који се брину о

мазгама, и оне који су у метосима економи манастирских села, оне који су ван манастира послати, и оне који другде одлазе заповешћу игумановом, и просто све који служе, да службу вашу обављате свесрдно као и они који се надају не малој користи. Неписменима, зна се, биће довољно као одговор и пред Богом и пред нама: пажња и брига око службе; а оне који познају књигу, те због службе не могу да испуњавају своје молитвено служење и да буду са братијом на молитвеним окупљањима, поучавамо да се не омалодуше и не очајавају од помисли да су изгубили корист, него нека су пре добродушни и радосни што их је укрепио Господ да послуже својој браћи, по подобију онога који рече: „Не дођох да ми служе, него да служим и положим душу моју ради избављења многих“. (Мт. 20, 28; Мк. 10, 45) Гледајте, браћо моја, које ви дело обављате, видите коме уподобљавате се, видите да глави сваког добра са љубављу прилазите!

Зашто, дакле, патите и тугујете што сте од богослужења изостали? Не разумете ли да своју душу полагате за многе, као Владика мој Христос, да јасно братију вашу умирите? Радовати вам се, дакле, и играти треба, јер бисте једва могли више постићи бавећи се молитвом, што пазећи ви делом свагда чините. Блажени да сте у тој жалости и као ревнитељи! Јер добра је молитва, и веома добра: са Богом да беседимо она нас оспособљава, са земље на небо нас узносећи. Али боља и још виша је љубав, јер она је део врлине и од свега у телу савршеног најсавршеније као неки део или уд, а љубав је глава и савршенство и са њом спрегнуту смерност показује, која чини узвишеним, и милостињу и човекољубље, а ради њих чак и Бог постаде човек, као што се и зове Бог, а нас ради човек Бог указује се, небеском оцу сличан. Због чега ризницу ових свих добара остављате, глави и ка нижем и ка једној тековини трчите? Треба, дакле, они који су глави тако приспели да буду весели и чврсти и све да чине да од ње не отпадно. „Бојимо се због изостанка од правила!“ Али, не бојте се, јер чиста исповедања недостатак овај испуниће вам и молитву по правди услишити. Само да нема недостатка због лености — тога се, дакле, бојте и на то пазите! Ако ли тога нема, радујте ми се свесрдно службе држећи. Они који овако служе, довољно научивши се, сви у служењу биће као они који добро чине. А ја ћу, оно што ми је мало претекло, изложити у слову.

ГЛАВА 34

О слању на прегледање имања

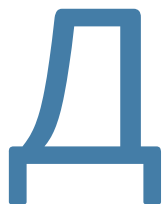
ошто, дакле, у немоћи нашој ходећи и имања мало стекосмо, онда треба и о томе да се брину игуман и економ. Нека гледају часно, колико је могуће, оне које старешине шаљу. И као што је указано, они да буду мудри и старци, ако је могуће, због стрелчевих намера. (Пс. 90, 5)

ГЛАВА 35

О томе како треба певати панихиде ктиторима

Довољно је, дакле, о манастирским заповестима, довољно и прикладно!

О умрлим оцима нашим и братији примићемо светло. И са свеноћним бдењем славите успомену триблаженог и преподобног оца нашег и ктитора господина Симеона монаха, који је месеца фебруара, тринаестог дана. Празнујте га светло, и појањем, и свећама, и јелом и пићем, а усто хлеб и вино на вратима да дате ономе ко се затекне тога дана. И ово треба да знате, јер много пута догађа се овај празник у велике постове, те ако тако буде, онда да славите пре поста. А увече на панихиди дати свој братији по свећу да певају док стоје над гробом.

О Анастасијиној панихиди. На такав начин треба да појете и на дан блаженопочивше, која је била некада супруга његова, Анастасије монахиње, месеца јуна, двадесет првог дана.

ГЛАВА 36

О панихидама светих отаца и братије наше, почивших у месту овом, и који ће тек починути, како треба појати панихиде и држати помене

И

они који после мене што достојно учинише и узаконише да се

помињу од нас, годишњи помени њихови да бивају, и такође братије чија су имена у поменицима написана, или ће се тек написати. И не само њима него и новоумрлима, свагда на сваком богослужењу — на јутрењу и на литургији и на вечерњи нека помен бива, у молитвама јектенијав, да је помињање њихово до четрдесет дана, у којима сваки дан и просфора нека се за њих приноси са овима. А помене свакога од умрлих да уписује еклисијарх, да их ви имате незаборавно и да испуњавате неизоставно. Али о овом и примедбу треба рећи, јер се догађа, пошто се умножила умрла братија више пута, да се у једној недељи три или четири успомене стекну, па и више. Тужно је да се зна да они који творе помен на панихидама изостављају одређене заповести код панихида, које су вам за све дане обавезне.

И скоро умрлом да појете панихиде. Да не буде то, заповедамо: ако би неки од братије хтели да иду и да поју за мртве, нека то изволе, а други нека поју у параклитуку прописану панихиду. Нека то буде и нека се испуњава, и угодно је нама, а чини ми се и Богу. Ако ли због зиме, по греху или немоћи, да не буде лености, немојте ово, него прегледајте, да колико год сазнате успомена да се стекло у једној истој недељи, да обухватите једном панихидом, ако се не догоди помен неком игуману вашем, јер њему припада засебан помен, као што сви треба тада да појете. И то да буде братији вашој дуг — успомена изабрана, и од заповести своје нећете отпадати, па ћете овако чинити и у панихидама, као што то чините за њих на литургији. И то је добро да заједно свима уједно бивају помени, и просфоре за сваког да се приносе. Јер када је одређен законити јереј над гробовима, нека чини онако како му је згодније, јер му је тако допуштено. А оно што треба на вратима давати за неке, што је принео неко достојно за нечији помен, као што је уговорио у манастиру, пошто је оставио или оставља за њихов помен, заповедамо да се неизоставно даје.

Поменике, пак, заповедамо у Господу јерејима самим или ђаконима, да на свакој литургији спомињу у поменицима оне који су уписани, како сами не би носили грех њихов зато што их нису спомињали и изостављали. А речено је и о овом подобно.

ГЛАВА 37

О пострижницима

Р

еч је и о пострижницима. Ако су то неки од славних, или од неких

знаних нама, и који познају наш живот, да се пострижавају унутар прописаног времена, уз вашу молитву нека се и он прими. Ако се деси да су непознати, по истеку седам дана од њиховог доласка овде да се облаче у плаштаницу и у монашки шлем. Нека му се према могућностима заповеди служба и да се надгледа да ли их са смерношћу и трпљењем обавља. Ако све ово поседују, нека остану шест месеци, и тада братији да се придруже постризањем, и заруку божаственог и анђеоског лика да приме. Ако ли се случајно покажу несавитљиви, рођући и клонули према заповестима вашим, игуман не треба да их прима.

Уз ово треба се бринути и за оне монахе који са стране долазе. Њих треба примати са испитивањем. Не присиљавати их да се нечега одрекну, или да нешто донесу, јер не треба благодат Божију препродавати дугом или добитком, да овде каква срамота или укор не дође поводом оних који су се постригли. И она зла реч да се не унесе јавно: „моје“ и „твоје“, и „веће“ и „мање“, и не молити се више за онога ко је донео од онога ко није донео. Да не буде ово међу нама — да не буде! Ако би нам штогод пострижник донео, то да примимо, јер је ово вољно, а не присилно, и вољно дело доброљубља и милостиње. Чин имајте и добротинства, и од Бога биће награда, за очишћење његових прегрешења а усто, истину да кажемо, поклон приноси Богу и Пречистој његовој матери и Наставници. Јер друго је одрицање и приношење, а друго дар и давање милостиње и поклон. Јер дар тиме има наду и као неку куповину потребних полаже за неке сагласности речене и световне куповине. А што је мираз у небеским надама и давањима садржан, онај ко даје да не мисли да има неку предност због тога над осталом братијом, него раван да буде са свима, по важећем закону манастира. Ако ли када искушаник који је нешто дао, што је веома несаветно, хоће да оде из манастира, а желевши и даровано да однесе, не дајте му то, ма шта да је то. Јер што је једампут Богу даровано, не узима се; ко узима — свештенокрадац је, а ко свештено краде, казниће се.

Сви знају, ако и не кажемо. Ово је сада овако и тако држите.

ГЛАВА 38

О давању братији на вратима

О

но што ће бити речено и што ви треба веома да чувате, не малу

корист и спасење вам умножава. А шта је то? То је давање на вратима страним и немоћним који су нас спокоја ради посетили — због њих гостиницу сазидасмо, испросивши место од неког христољубивог, у којој ћемо страној браћи одмора дати и немоћнима да леже, колико моћ допушта да их удостојимо бриге. А наге и босе одевати и обувати старом вашом одећом и обућом, што нећете ви сами давати, јер то не дозвољавамо, него игуман. А гладне треба хранити и души давати, као што рекосмо, узаконеним хлебом и вином и сочивом неким, од ваше претекле хране. А ово треба од уздржљивости ваше да буде, а ако није могуће, а оно нека буде од сувишка. И Богу је мило ако је могуће. А и умрле треба сахрањивати. Гробље за странце је због њих подигнуто, да не би добијајући од вас мање, боље и потребније незбринуто имајући заборавили. А не треба сахрањивати тек како било и као случајно, него прво и ви, отпевавши погребне песме и друго достојно збринувши, ништа не изостављајући, најчистије од свега треба према страној нашој браћи чистоту указати, да и ми чисту и богату милост за њих од Бога примимо. А не волимо да икога са врата наших празног отпустите.

ГЛАВА 39

О поуци игуману и економу и свој братији, неразрушно да чувају заповести у овом типикy

М

олим, Господа ради, све вас, браћо и чеда моја у Господу

вазљубљена, сачувајте све што сам вам ја, смерни отац ваш, заповедио, и сву вољу моју примите и савет и заповест неразрушиво и непромењено, вама на корист и спасење душевно и учвршћење и свима умирење, да кажем и мога оца пред лицем Господњим похвала и украс. Тога ради и сваки повод за саблазан по нашем знању је у овом типикy, и заповедисмо јасно и непокривено изволети постарасмо се, да не би после нашег одласка, наставши место, за које се молим, Владичице моја и Госпођо моја преславна Наставнице, непријатељ душа наших сотона поколебао вас од првог помисла, и своју праћку поставио и разбио оно што је многим знојем и са многим трудом за спасење душе од Бога добро утврђено, и све што се види красотом основано; где после толиког нашег утврђења тачности, колико је могуће, знам да неће злом оскудевати, нити зла узроком, и зле и безбожне звери развраћење, и кривих узрока умножавање. Него ви сви, Божијом благодаћу просвећени, познајете његова лукавства и како их можете одагнати — нисте неразумни — о њима из божаствених списа и поука часних читања и у својим искушењима научисте се. Против зла станите чврсто, помоћ имајући Божију велику и неразориву, и топлим молитвама Пренепорочне и Пресвете Владичице наше Госпође Богородице, и светог и славног мученика Полиевкта, и молитвама блаженог оца Симеона. А приложићу и молитву мене грешног, да вас учи братски и додаје потребно, ненаучени да се од оних који ово добро знају заштите, а необразовани и неуки од научених. И тако у Светом Духу и у љубави, један од другог утврђивани и сврставани као постројени, добро и духовно и спасопосно. Добро знам и уздам се у Христа истинитога Бога нашег и у његову Пресвету Матер Богородицу, заступницу нашу и поборницу, да ћете се неповређени увек сачувати. Тако наставши вас наоружане и укрепљене, непријатељ ће се посрамити, сујетно и љуто разобличен побећи ће, и ништа не урадивши од вас ће далеко отићи, а ви се спасавајте и величајте и мирни будите, и завидеће вам сви због добрих дела ваших, и у часном животу да будете у све дане живота вашег.

А сетивши се још нечега, прекинућу реч.

ГЛАВА 40

О болници и о болничарима

Р

екох горе нешто мало о болесној браћи нашој. Игумановој вољи

наложено је све што се тиче бриге о њима. Јер треба и о њима више знати. Заповедамо, дакле, да се изабере болеснима ћелија која је по изгледу добро успела болница. И постеље поставити болеснима за лежање и одмор, и работника им дати како би им помагао у свему. Ако ли мојим гресима многи у болест падну, да им се дају два работника, арула велика, то јест огњиште сковано од метала и преносиво. А на њему ћете болеснима укроп топити и друго што им је за утеху, по могућству, што је за јело и пиће и за остале потребе. Игуман свагда, не ретко, у болницу нека долази и свесрдно посећује братију и свакоме доноси потребно. А братија наша болесна, да се, уздајући се у ово, не распусте тражећи сувишно нешто што никада нису ни чули, ни видели ни окусили, него нека се уздрже и смерни буду, задовољни оним само чему је време и што је могуће манастиру донети, то да им се донесе. Ако ли им и служите, заповести ради коју заповедисмо, ипак не дозвољавамо да извољевају. Мислимо да живе смерно, као што приличи монасима, да и они за трпљење приме награду, а то је уздржавање од похота и туга од болова, заступник да им буде од Бога ради насладе. Нека вам буде ово!

ГЛАВА 41

Друга поука игуману и братији

Т

о је, дакле, колико нам је по вољи и Богу доброугодно и Наставници, и

вама на корист не малу стечено, што ћете сада чувати ненарушиво и непромењено за свагда. А то је: непрестано предату вам службу испуњавајте на свим скуповима, чувајте веру и част поверену игуманима вашим, један другог волите и старајте се да свако свакога надилази смерношћу, саосећајући невољу један другог као једног тела удови и један другог попуњавајући недостатке. У завист не устремљавати се, нити на љубав недоличну, или незаконитог окупљања и растурања, чувати се седења на првим местима и световних почести. А само на једно пазити: проводите како је на живот у врлини указано, а никако другачије. Ако је могуће, дисати речју спасоносном, и свим што је за спас и саздање и корист. А уз ово изгонити из вас сваки извор зла, среброљубље мислим, и богатити се од манастира, или неким другим видом, и остављати оставе и ризнице стварати макар и до малог, што није заповедио игуман, пити вам је предани номоканон дозволио. Не само ово, него и небригом или неким другим нехатом не треба остављати нешто манастирско да пропадне. Јер ово је равно првом, као што увек изгледа, и једнако је кривици пред Богом. Слободан говор, колико је могуће, пресецајте. И ово сажето да кажем: све што не води спасењу да се одгони. Немојте, о чеда и браћо, никада оно што шкоди да поштујемо, а оно што спасава да обилазимо, јер ништа што вам је предато није немоћно или немогуће да се исправља.

Ако ли би нешто од овога неким изгледало као најслабије, ипак боримо се, претрпимо и поднесимо храбро, принудимо мало себе. Не остависмо свет због одмора, него старања ради и подвига по могућству, ради примања обећаних добара. „Присилисмо, дакле, себе“, као што је речено, „присилисмо, јер у царство небеско продире се на силу, и они који се отимају о њега успевају да га уграбе“. (Мт. 11, 12) Јер нико ленив није никада постигао победу, нити је когод спавајући и сањајући свог ратног противника победио, него они који трче добро, који се труде, који се подвигу и који трпе трудове од борби. Кроз многе невоље, рече Господ, ваља вам ући у царство небеско. (Д. А. 14, 22, 21) Зато молим све вас, владајте се као што је достојно позиву вашем, (Еф. 4, 1) поставите телеса своја Господу, волите један другог, добро хитајте у предстојећем подвигу, што је добро, што је љубав према добру, на то помишљајте. Што слушасте и научисте, то чините, не одступајте. (Флб. 4, 8-9) Браћо, време се приближава, (I Кор. 7, 29) сећајте се душе ваше и нашу смерност не заборављајте у молитвама вашим!

ГЛАВА 42

О Карејској ћелији светог оца Саве

А

вашој љубави хоћу ово изрећи, па чак и заповест да приложим.

Ја многогрешни и увек клонуо на подвиге духовне бејах у манастиру нашем Пресвете Владичице и Богородице Наставнице наше, и да ли послужих, или потрудох се, или не мале туге примих, говорим по апостолу Павлу: „да ли у телу или осим тела — не знам, Бог зна“: (II Кор. 12, 2) тако и ја о себи говорим: ако шта и примих од тога реченог — не знам, Бог зна. Јер проведох у манастиру док не сабрах ваше у Господу љубљено стадо, пошто је мојој немоћи не мало помогла Владичица наша Госпођа Богородица и Наставница. „Мир вам“ говорећи, као и Христос својим ученицима. (Лк. 24, 36) И помислих: када са вама у манастиру провођах желевши сабрати вас или послужити вам, и из љубави према вама заборављах своја преумножена прегрешења која беху према Богу, и промислих у себи да треба размислити и о својим сагрешењима. И изишавши створих себи пребивалиште које ће бити за двојицу или не више од тројице. И црквицу подигох у име Светог и Преподобног пустиножитеља оца Саве, чије име и ја недостојни имам. И уставих уставац овај за оне који ће живети у ћелијици овој. Те ову заповест дајем игуману и вама, да се не постави онај који ће бринути о телесном одмору, или, опет, неписмен, или онај који ће трговати у њој, него да изаберете онога који хоће и жели ходити тесним путем и да уђе кроз уска врата. (Мт. 7, 13) Онога који испуњава овај устав који написах овде у овој ћелији, кога видите да жели и љуби горе написано, било да је стар или млад, а такав ће се наћи међу вама, кога оставих да живи као мој ученик у овој ћелијици, таквог пошаљите у ово место, а не онога кога видите да није подобан. И ово заповедам после мога одласка Богу: да не дате у место оно ништа, нити опет заповедам да ишта узмете из њега. Ако ли преступите ову заповест, огрешите се о оно место, те ће вам супарник на страшном суду бити преподобни отац Сава и ја смерни.

ГЛАВА 43

О читању овог типика свакога месеца и да га извршавате, а нарочито на дан успомене ктиторове да га ишчитавате

З

аповедам вам да овај типик читате на почетку сваког месеца, у време

обеда ваших, ради подсећања на за повеђено вам и за корист душа ваших. Тако да вам буде! А ви у спасењу вашем испуњени, као они који сте добро сачували оно што сте примили од отаца ваших, и мени, пак, храну духовну за ово вођење и поучавање у Господу пружајући.

А Бог мира, призивајући нас у вечну своју славу због многе његове и неисказане доброте, нека усаврши све вас и утврди у светој својој вољи, због јединца Сина свога Господа и Бога и Спаса нашег Исуса Христа и Пресветог и животворног Духа, коме припада свака слава, част и клањање и велелепност, сада и увек и на векове векова. Амин!

СТУДЕНИЧКИ ТИПИК

(ИЗВОДИ)

ГЛАВА 10

О светим постовима великим и о два мала поста, Светих апостола и Христовог рођења

Т

ако је у просте дане године, а у дане светих постова није тако. У прве

велике постове, у први дан, то јест у понедељак прве недеље, нити литургију појемо, нити се бринемо за трпезу и јело, а у остале дане ове недеље треба се бринути и о трпези и о јелу. Они који хоће штогод да окусе, дати им хлеба и сочива квашеног или воћа вареног, а вина да не узимају никако. Овако до петка, а у петак уобичајена чаша вина да вам се да; и кољиво зобљемо ради празника светог и великог мученика Теодора. Прва ова света недеља светих великих постова оваква да вам буде. А у суботу и недељу ових великих постова два јела са уљем, и ако се нађу хоботнице или икре. У та два дана да вам се даје на обеду и пиће великим уобичајеним красовољем, а за вечеру малим красовољем, упола већег. А у уторак и у четвртак два варива да вам се изнесу без уља, а пића по мало, то јест колико је упола великог красовоља. У понедељак и у среду кажем вам да никако не окушате пића, већ се држати као и прве недеље. Уколико се у један од ових дана догоди празник Обретење часне главе Претече или Светих четрдесет мученика, осим прве недеље целе и опет осим среде и петка, нека вам је разрешено да једете хоботнице и два варива са уљем, а вино великим красовољем. Рибе никако не једемо.

А на празник Благовести празноваћемо по могућству светло. И рибе можете јести и вино пити великим красовољем, не једанпут, већ и сутра, што је остало од јучерашње трпезе. Такође и рибу ако имате на појутрију једите, ради отпуста празника, као што ћете и пиће узимати великим красовољем, и два варива са уљем. Ако ли се догоди у Велику недељу, тада не окушајте рибу, осим што уље и вино пијемо, празника ради да се утешимо. Ако ли дође Велики петак, не једемо ни уља, нити вина пијемо. А у Свету и Велику суботу да одступи свака брига и окупљање на јело, већ само по литургији пред црквом да се да по мало хлеба и вина по чашу. Ако ли празник не падне Велике недеље, то се и током ње целе управљамо као и прве недеље, осим у четвртак, када уље једемо и вино пијемо.

Овакав начин живота имајте у свете велике постове, а за немоћне бригу налажем игуману по вољи.

А пост Светих апостола изложићемо овде. По окончању све службе часова и божаствене литургије, како синаксар указује, и када наступи седми час, призива нас трпезар. У уторак и четвртак једемо двапут са уљем и вино пијемо, а у понедељак,

среду и петак једемо једанпут: нити са уљем једемо, нити вино пијемо. А у суботу и недељу и рибу једемо и све понуђено нам, и вино пијемо.

А у пост Христовог Рођења нека вам за јело и пиће буде исто као и у пост Светих апостола, па начин како вам указасмо. Ово нека је знано за пост Рођена Христовог. Ако се не поје „Бог Господ“, да једемо једанпут, због краткоће дана, а једемо уље и вино пијемо у те дане. У среду и петак, заповедам вам да ово не чувате само у посту, већ и у све дане преко године, да уља не једете. И само једанпут дневно да једете. Осим у времену од Пасхе до Педесетнице да вам разрешено буде у уљу и у вину, и двапут дневно јело. И о свему томе, од Рођења до Крштења Христовог, остављам расуђивању игумана. Ако он кога у нечему разреши, нека је разрешен.

(...)

ГЛАВА 11

Како треба празновати Господње празнике и Пресвете Богородице Доброчинитељке

Сви божаствени Господњи празници, као и Пресвете Владичице и

Богородице Доброчинитељке наше, да се празнују изнад других, и то у појању и сјају и у вашем јелу. А празник Светог Њеног Престављења, који је назван Успење, празнујте га светло и свечано, јер је празник над празницима и славље над слављима. Тога дана заповедам да дајете на вратима колико год можете, и наша рука ће вам у томе помагати. О овоме је довољно рећи, а споменућемо и о другим стварима.

ГЛАВА 12

О слободи манастира

З

аповедам, дакле, свима вама од Господа Бога Сведржитеља да овај свети

манастир буде слободан од свих који ту владају и да ни под ким не буде, осим под једином Свеопеваном Богородицом Доброчинитељком и молитвом преподобног оца нашег и ктитора и оним који у њему игуманује. А треба га сачувати, и подизати, и водити и њим владати. Манастир свети овај са игуманом поверавам ономе који влада овом земљом, великом краљу који буде у неком времену; њега да има за осветитеља ономе који би хтео да прекрши било које манастирско право. Према њему, управо, заповедам да имате велико поштовање и молитве се за њега и велики помен дајете, као уместо самог ктитора. Ви, пак, и манастир овај свети никаквом влашћу да не будете поробљени или измењени. Свагда постојано и непромењено да вам буде.

Ако ли ко усхте некада, у неко време, из манастира узети, или од црквеног — иконе свете, или сасуде часне, или завесе, или књиге; било из села манастирских, или влахе, или од иметка, или било коју другу ствар да ко хоће да одвоји од манастира, искушењем демонским покренут да учини што такво — било владар ове земље, или други ко под његовом влашћу, или и сам игуман, или у њему братија — спутавамо га силом Оца и Сина и Светога Духа и проклињемо да не припадне телу Светоме и крви Господа Бога и Спаса нашега Исуса Христа и Богомајци Владичици нашој Доброчинитељки, и под анатемом да буде, као што рече божаствени апостол, и клетву да има 318 отаца, и наследник да буде издајника Јуде, и саучесник оних који викаху: „Узми, узми, распни га!“ (Јн. 19, 15) и „Крв његова на нас и на децу нашу!“ (Мт. 27, 25); да се приброји њима. Јер он је трипут јадан и трипут проклет, ма ко био ако преступи ову заповест. Зато овим заповедамо како би се све неизмењено испунило и сачувало.

ГЛАВА 13

О постављењу игумана. Како треба поставити игумана

А

треба, између осталог, и код постављења игумана прво вашу љубав

подстаћи да буде постојана и непрекршива. Ако хоћете да поставите игумана, овако указујемо. Пошто наш свети овај манастир Пресвете Владичице наше Госпође Богородице Добročинитељке почаствован би од благоверног и христољубивог краља, блаженог оца нашег и ктитора господина Симеона, да је у почаст манастир, и игуман овај да је од свих игумана виши и да назива се првим.

А када се овај поставља, овако да бива: да се окупе економ и еклисијарх са најстаријом братијом, и да иду самодржавном господину све Српске земље и молбу њему узашљу како би дошао у манастир овај. И да узме са собом епископа и игумане Светог Ђорђа у Расу и Светог Николе у Топлици, и другог Николе у Казновићима, и другог Светог Николе у Дабру, и Светог Ђорђа у Дабру. И с њима дошавши манастиру, да окупи економи и еклисијарха овога места и друге старце који су подобни у савет. И када уђе у цркву владар и сви ови са њим, да се посаветују и изаберу човека преподобног, који ће бити архимандрит међу свим игуманима и пастир стаду овоме.

А овако да буде његово постављење: када дође време свете службе, да се облачи светитељ епископ и са другим часним јерејима, и да доведу онога који ће бити пастир у овом светом месту. И поставивши га испред себе, епископ, заједно са свим тим игуманима, наочиглед свима, а нарочито владара који стоји испред, са благословом да га облачи у свете ризе по реду, као што приличи. И свету набедреницу сам епископ са благословом да веша њему на лево бедро.

У таквом, дакле, изгледу архимандрит овај и службе свете да служи. И пошто уђе он ту са епископом и са игуманима, и пошто окончају свету литургију, и пошто положено буде Свето Јеванђеље на светој трпези, а жезао пред Пресветом, и рекавши Трисвето и тропар: „Помилуј нас, Господе, помилуј нас!“, други: „Господе, погледај с небеса и види!“, и изрекавши тропар и кондак Успењу Свете Богородице, дају светитељ и сви игумани постављеноме Свето Јеванђеље и воде га пред двери. И прилази државни господин све Српске земље и узима га за руку од светих двери и приводи ка Пресветој, и узевши жезао као из руке саме Пресвете, даје га игуману. И водећи поставља га на игуманско место и каже му: „Достојан“. И ту одмах кажу углас сви три пута: „Достојан“. И целивају га, прво владар, потом епископ, затим остали часни старци по реду и певају кондак Златоусту, гласа четвртог: „Са небеса победу

прими“ и потом јектенију и отпуст. И затим се слави владар, а онда архимандрит постављени.

Управо овога ради заповедамо самом владару све Српске земље, да долазећи поставља архимандрита овога; њега постављајући уместо себе господина и ктитора, да буде осветитељ и чувар овог светог манастира, и просто речено, има да бди над овим светим местом. Тако, пак, Пресвета Владичица Госпођа Богородица Добročинитељка да узврати њему овде владавине његовој, и у другом доласку Христовом. Овде, дакле, да нема области нико, ни епископ, ни други ко.

Ову заповест дајем вам од Господа Бога и Спаса нашега Исуса Христа и од Пресвете Владичице наше Госпође Богородице Добročинитељке, да не буде овде игуман постављен по неком наговору, или подмићивањем, а да не буде достојан. И опет, да се не избаци постављени овде, ако не буде имао неку кривицу већу, и укорен пред свима и да се не може исправити, или да се због тога не може покајати.

Одежде. Треба даље указати о одећи братије. Одећа да се сакупља током целе године. А када дође Дан Светог Филипа, да игуман са економом сабере сву братију и подели одећу по реду, према степену старешинства. Ово, пак, да им се даје на годину: раса, кожух, постеље довољно, и клашње, мантија уколико се коме раздере, за обућу по педесет белих новчића. А старе расе и обућу не враћамо у манастир. А другу одећу, ако не прими игуман старо, да не даје ново. Црковницима, пак, да се даје свеће ради по две златице. И благослов ктиторов да се даје јерејима на годину по пет златица.

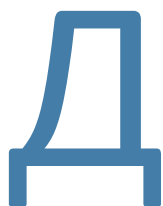
(...)

ГЛАВА 35

О томе како треба певати панихиде ктиторима

Довољно је, дакле, о манастирским заповестима, довољно и прикладно!

И о умрлим оцима нашим и братији примићемо светло. И са свеноћним бдењем славите успомену триблаженог и преподобног оца нашег и ктитора господина Симеона монаха, који је месеца фебруара, тринаестог дана. Празнујте га светло, појањем, и свећама, и јелом и пићем до обиља. Осим тога, и на врата треба дати и јела и пића ко се задеси на тај дан. А ово заповедамо игуману, да пред овај празник шаље и на дунавску страну и на зетску и да купује рибу: да буде обилно на празник преподобног оца нашег и ктитора господина Симеона. А још на спомен ту позивати владара ове земље и игумане друге. И ово треба да знате, јер много пута догађа се овај празник у велике постове. Ако буде овај празник у велике постове, то заповедамо да се слави пре поста. А увече на панихиди дати свој братији по свећу док стоје над гробом, и свима који су обучени као јереји.

На такав начин треба да појете и на дан успомене блаженопочивше, која је била некада супруга његова, Анастасије монахиње који бива месеца јула, двадесет првог дана.

ЖИТИЈЕ СВЕТОГ СИМЕОНА

СЛОВО 1

О НАСЛЕЂУ СВЕТОГ МАНАСТИРА ОВОГ ПРЕПОДОБНИМ ОЦЕМ НАШИМ и КТИТОРОМ ГОСПОДИНОМ СИМЕОНОМ И О ЖИТИЈУ ЊЕГОВОМ КАКВО БИ ПРЕД БОГОМ И ЉУДИМА

О

че, благослови!

Наш свети манастир овај, као што знате, као пусто место беше — ловишта зверова беху. Дошавши, пак, у лов господин наш и самодржац, владар све Српске земље, Стефан Немања, ловљаше овде, и допаде се њему да у пустом овом овде месту подигне манастир овај, на покој и на умножење монашког чина. Јер, овог триблаженог, и уистину господина нам и оца, да знано буде свима нама, а и другима, Бог, чинећи на боље људима, не желећи људске пропасти, постави овог самодржног господина, названог Стефана Немању, царствовати свом Српском земљом. И обновивши очеву дедовину и још више је утврдивши Божијом помоћу и својом мудрошћу датом му од Бога, и подиже пропалу своју дедовину и придоби од Поморске земље Зету са градовима, а од Рабна Пилота оба, а од Грчке земље Патково, Хвосно цело и Подримље, Кострц, Дршковину, Ситницу, Лаб, Липљан, Дубочицу, Реке, Ушку и Поморавље, Загрлату, Левче, Белицу. То све мудрошћу И трудом својим придоби — ово све му је припадало од Српске земље, а одузето некада насиљем од његове дедовине. И потпомагањем Божијим мир и тишину прими владавина његова одасвуд, јер заиста овај диван и страشان би свима који су около њега живели, пошто владавина његова беше 37 година сачувана и цела и ни од кога повређена.

Јер како овога да назовем? Владарем ли, или више учитељем? Јер утврди нас и уразуми срца свих и поведе нас како треба правоверни хришћани да држе праву веру према Богу. Својим примером прво благоверност показа, а потом и друге поведе, цркве освети, манастире сазда, светитеље у сласт слушајући, јереје штујући, а према монасима велику смерност и љубав имајући, безнадежним нада, убогим заступник, ништим хранитељ, наге у дом свој уводећи одеваше их, сироте нахрани удовице оправда, слепим, и хромим, и немоћним, и глухим и немим уистину мати би. И просто рећи: све своје имање у зајам издаде, јер други Авраам би, странопримац, земаљски анђео, небески човек. „Стога и Бог преузнесе га и дарова му име које је више од сваког имена“, (Флб. 2, 9) имену његовом сви народи поклонили се.

Сам, пак, сазда манастире: и прво у Топлици Светог оца Николе, и други тамо Свету Богородицу у Топлици, потом опет сазда манастир Светог Ђорђа у Расу. И свим

тим манастирима постави управу као што доликује. А после тих овај наш свети манастир сазда, који и посвети имену Пресвете Владичице наше Богородице Доброчинитељке, саздавши од малог па до великог. И села предавши, и са другим правима, манастиру, иконама, и сасудима часним, и књигама, и ризама и завесама, и што је писано у златопечатној повељи његовој, а још је и у цркви написано на зиду, и са клетвом и са обавезом да нико не измени његова предања, као што слушате и у књигама овим напред о томе реч.

И Божијом помоћу и својим трудом то све стече. И потпомагањем Божијим мир и тишину доби владавина његова одасвуд. И усхте и ороди се са великим царем грчким, Богом венчаним кир Алексом Комненом, и узео његову кћер за благородног и љубљеног сина Стефана, а кога и одреди да Му буде намесник. А овај благоверни и христољубиви господин, пречасни старац, подвизаваше се како би се у дан страшнога суда у неки број прибројао са онима који су угодили Богу, и како би добио рајско оно и неизречено насеље неким добрим обичајем, нарочито жељаше како би му могуће било примити анђелски и апостолски лик. И подвизаваше се са журбом да последује Владикиним речима, који рече: „Узмите иго моје на себе, јер кротак јесам и смиран срцем, и наћи ћете покој душама вашим, јер је иго моје благо и бреме моје лако“. (Мт. 11, 29-30) Јер каже Писмо: „Љубав Божија у вернима је привезана“. (Према I Јн. 4, 12) А овом блаженом старцу извесно се још више привеза за веру његову речено: „Ко љуби оца или матер више од мене, није мене достојан. Ко љуби сина или кћер више од мене, није мене достојан, и ко не прими крст свој и за мноме не иде, није ми подобан“. (Мт. 10, 37-38) „Јер свако ко остави дом, или њиве, или имање, или жену, или децу, или браћу, или оца или матер имена мога ради, стотруко примиће и живот вечни наследиће“. (Мт. 19, 29; Мк. 10, 29-30) Овај, дакле, богољубни отац наш и ктитор, желећи га примити, молбе узашиљаше ка премилостивом Владици, да га не лиши жеље.

Мину пак, времена много владавине његове, пошто је 37 година у моћи и снази непобедиво и неповређено сачувано са свих страна, и деца негова благородна била су подигнута у благоверности и чистоти.

О владавини његовој и држави не исписасмо по реду, што слушасмо и видесмо, да се не умноже речи. Јер сâм Бог зна, а ни од људи није утајено колики подвиг његов је био за нас и за људска незнања овог блаженог мужа, господина нам и учитеља, који има Соломонову премудрост, Давидову кротост, Јосифову добру нарав; свима диван и страшан владар владарима и господар господарима, и просто рећи — други се ни приближити не може њему. Зато ћу о овоме укратко изложити, да се не умножи писање.

Навршивши 37 година у држави својој, Владика, пак, премилостиви не презре мољења његова, којим је из дубине срца уздисао, већ као милосрдан и трудопријемац и наградитељ, свима жели да се спасу. (I Тим. 2, 4) Јер када је дошло време јасно, овај брижљиви муж сву света овог славу и част ни за што не сматраше, и красота живота овог као дим му изгледаше, а Христова љубав растијаше у њему и разгореваше срце његово као дом њему спремљен и сасуд пречисти Духу његовом Светом, пошто се неким усељењем у ум његов уселио Христос и водио га.

И тако, пославши, сакупи благородну своју децу и све изабране своје бољаре, мале и велике, и окупивши их око себе, поче им учећи говорити:

„Чеда моја љубљена и отхрањена од мене, ово је знано било свима вама, како Бог својим промислом постави мене владати над вама, и у почетку какву примих озлобљену земљу нашу, и помоћу Божијом и Пресвете Владичице наше Богородице, колику моћ имађах, не облених се, нити покоја дадох себи, док све не поправих. И Божијим потпомагањем додадох вам у дужину и ширину, што свима знано би. А све вас, као и своју децу, отхраних, све до сада, и научих вас како да се држите правоверне вере. „А многи иноплеменици устадоше на мене и опколише ме као пчеле саће, но именом Господњим противљах се и одолех им“. (Пс. 117, 10) Зато и ви, чеда моја љубљена, не заборављајте учене своје и правоверни закон, који сам установио. Јер ово држећи, имаћете Бога као помоћника себи и Пресвету Госпођу Богородицу, и моју, иако грешну, молитву. А мене сада отпустите, владара свога с миром, да виде очи моје спасење, које је спремио пред лицем свих, светлост за откриће народима и у славу (Лк. 2, 29-31) вама, пастви мојој. Јер видим како је „све сујета, људско, што не остаје после смрти; неће остати богатство, нити ће сићи слава, јер када дође смрт, све ово ће уништити.“ Зато узалуд метемо се: „Пут кратак је којим течемо, дим је живот наш, пара, земља и прах: за мало јавља се, а ускоро нестаје.“ Зато, ваистину, сујета је све. (Пропов. 1, 2) Јер „живот овај — то је сенка и сан, јер ни за што мете се сваки земаљски, као што рекоше Књиге: када и сав свет стечемо, тада и у гроб уселићемо се, где су заједно цареви и убоги“. Зато, чеда моја љубљена, пустите ме брзо, да идем видети утехе Израилеве!“ (Лк. 2, 25)

И овим поукама поучи их добри господин и добри пастир. А ови сви много су ридали и говорили му:

„Не остављај нас сироте, господине, јер тобом освећени бисмо, и тобом научени бисмо и тобом просветисмо се, пастиру добри, који полажеш душу своју за овце, (Јн. 10, 15) јер никада у твоје дане вук не уграби овцу од Бога преданог ти стада пастве! И у свих тридесет осам година твојих сачувани бисмо и отхрањени и другог господина и оца не познасмо осим тебе, господару наш!“

А он, блажени старац, премудрим речима посаветова их као отац да престану са ридањем и сузама; а Божијом вољом изабра благородног и љубљеног сина, Стефана Немању, зета благовенчаног кир Алексија, цара грчког, овога предаде им говорећи:

„Овога имајте уместо мене, корен добри који је изишао из утробе моје, и њега постављам на престо Христом дароване ми владавине!“

И сâм венчавши га и благослови га изванредно, као што благослови Исаак Јакова, сина свога, сваким благословом, (I Мојс. 27, 28-29) и поче га учити да напредује у сваком делу добром у владавини својој, и доброг срца да буде према свету хришћанском, који му предаде, Богом напасану од њега паству, говорећи му:

„Чедо моје љубљено, паси Израил овај мој, и пази на њега, водећи га као јагње Јосиф!“

Заповедаше му да се о црквама брине и о онима који служе у њима, светитеље у сласт да слуша и црквене слуге, и јереје да поштује, и над црнорисцима да бди, „да би се молили за тебе, и да ни у чему не будеш зазоран пред Богом и људима“. И другог свог благородног и љубљеног сина, кнеза Вукана, благослови и постави за кнеза великог, и одели му земље довољно, и даде и њему заповести дате овоме. И постави их обојицу пред себе добри отац, и говораше им:

„Синови, мојих закона не заборављајте, а речи моје да чува ваше срце, јер дужина живљења и године живота и света додаће се вама. А милостиње и вера да не остављају вас, привезите их о свој врат и напишите на таблици срдаца својих, и наћи ћете благодат. И помишљајте добро пред Богом и људима. Уздајте се свим срцем у Бога, а својом премудрошћу не величајте се. На свим путевима својим знајте да прави буду путеви ваши и ноге ваше неће се спотицати. Не будите мудри за себе, а бојте се Господа и уклоните се од сваког зла; тада ће исцељење настати телу вашем и смирај костима вашим. Поштујте Господа од својих праведних трудова и првине дајте њему од својих плодова праведних, да би се испуниле житнице ваше мноштвом пшенице, а вино муљаче ваше истакале. Синови не изнемоћајте у казни Господњој, нити слабите од њега прекоревани. Јер кога љуби Господ, онога укорева, и бије свакога сина кога прима. Блажен је човек који пронађе премудрост и смртник који виде разум. Јер боље је њу куповати, него злата и сребра ризнице; а скупља је од драгоценог камења; не противи јој се ништа лукаво, а слатка је свима који јој се приближавају. Свака, пак, друга драгоценост недостојна је, јер дужина живота и године живота у десници њеној су, а у левици њеној је богатство и слава. Из уста њених излази правда, а закон и милост на језику носи. Путеви њени су путеви добри, и све стазе њене су у миру. Дрво живота је свима који се држе ње и ослањају на њу, као на Господа тврда'. (Приче 3, 1-18) Јер ову заповест вам дајем: да љубите брат брата, никакве, пак, не имајући међу собом злобе. Овоме, као и од Бога и мене посађеном на престолу мом, ти се покуравај и послушан му буди. А ти, опет, владајући не вређај брата свога, већ имај га у почаст. Јер ко не љуби брата свога, Бога не љуби. Бог је љубав. Зато ко љуби Бога, и брата свога нека љуби'. (I Јн. 4, 20) Јер о овом сав закон апостоли научише, мученици венчани бише и пророци висише. (Мт. 22, 40) 'Зато ако хоћете и послушате мене, блага земаљска уживаћете; ако ли нећете и не послушате ме, оружје ће вас појести'. (Ис. 1, 19-20) А вама, синови моји љубљени мир вам буди од Господа Бога и Спаса нашега Исуса Христа и Дух Божији да почива на вама, крепећи и покривајући вас од свих видљивих и невидљивих непријатеља и водећи вас на пут миран!

Мир вам буди, властело моја и бољари! Мир буди и вама млађи, које вас отхраних од рођења матерa ваших! Мир буди вама свима, стадо Христово духовно, које Богом предано би мени, и напасавши вас неповређене сачувах, као пастир добар душу своју полагајући за вас! (Јн. 10, 11) Зато молим вас, чеда моја љубљена, богати и убоги, стари и млади, држите упутство моје, оца нашега! 'Бога бојте се, цара поштујте', (I Петр. 2, 17) цркве просвећујући, да и оне просвете вас, епископе слушајући, јереје у част имајући и према монашком чину смерност имајући, да се моле за вас. А ви међу собом правду и љубав имајући, милостиње не заборављајте. И 'благодат Господа нашега Исуса Христа и љубав Бога и Оца и заједница Светог Духа нека буде са свима вама! Амин!'“ (II Кор. 13, 13)

И после овога, као што и раније писасмо, предаде им да међу њима царује љубљени син његов Стефан Немања, и уклони се од народа. А они плакаху и ридаху, гледајући растанак од таквог господина и пастира. И тако у плачу и ридању беху, као што „и глас у Рами чувен беше: Рахила оплакује децу своју не могући утешити се!“ (Мт. 2, 18)

Јер како да га назовем, ваистину, недоумевам се. Господином ли добрим? Учитељем ли правоверја?

Оцем ли благим? Пастиром ли, који вером напаса стадо му предато? Црквама ли просветитељем и добрих обичаја учитељем и у молитвама вазда пребивајућег? Ништих ли преизобилног служитеља и љубитеља? Правоверја ли наставником и добре вере учитељем и чистоте, васељене светилом? Испуњеног ли вером, и узором кротости и поста наставником? Премудрости ли наставником, и смислодавцем, и несмислених укротитељем? Чуваром ли стада свога и премудрим бранитељем свих који живе око њега? Јер, ваистину, ово све догоди се њему. „Јер испуњен беше премудрошћу и разумом, и благодат Божија беше на њему“. (Лк. 2, 40)

А после овога свега учини да свима јављено буде овог премудрог и дивног мужа дело, благословивши свет свој, остави владавину њему од Бога дану и сва мноштва своја изванредна и различита, Христу Богу пошто се изволело тако и Пресветој Владичици Госпођи Богородици заситити му жељу неизрециву и свету. Раздавши све имање своје ништима, изиђе од владавине своје, и деце своје и супруге своје, богоданог првог а, јер овај не постаде учесник другог брака, већ заједничарем учини себе неизреченог, и часног, светог анђелског и апостолског лика, малог и великог, и наречено име му би господин Симеон, месеца марта 25, на Свето Благовештење, године 6703 (1195). У исти дан и богодана му супруга, госпођа бивша све Српске земље, Ана, и она прими овај свети лик, и наречено би име јој госпођа Анастасија.

Када је ово свршено било, отац наш господин дође у наш манастир, који и сазда, Свету Богородицу Доброчинитељку. Госпођа Анастасија оде ка Светој Богородици у Рас. А овај предивни и блажени отац наш и ктитор, господин Симеон, пребиваше међу нама у свакој благоверности и чистоти, преуспевајући и учећи све подвигом духовним, говорећи нама који смо око њега: „Узмите иго моје на се и научите се, јер сам кротак и смиран срцем, и наћи ћете покој душама вашим. Јер иго моје је благо, и бреме моје лако је“. (Мт. 11, 2930) Јер, заиста, отац наш господин Симеон постиже писано у Јеванђељу: продаде све што имаше и купи једини бисер бесцени, (Мт. 13, 46) Христа, ради кога све ово учини, и уподоби се заповести оном младићу, коме, заповедавши, Спас рече: „Ако хоћеш спасен бити, иди и подели све имање своје ништима, и, узевши крст, пођи за мном“. (Мт. 19, 21) Све ово блажени овај старац испунивши, проведе у манастиру овом нашем две године, и умножи стадо Христово монашког чина. И зажеље на виши степен духовни узићи, видевши како Свето Писмо каже: „Уклоните се од места својих и рођења свог, јер ниједан пророк у отацству свом није примљен“. (Лк. 4, 24)

Зато и богољубиви господин Симеон зажеље опет отуд изићи и странствовати, да испуни собом све речено, и нађе реч која каже: „Они који се уздају у Господа уподобише се Гори Светој, а који се никако неће поколебати напастима

непријатељским“. Јер тако и зажеле изићи, прво светог ради места, а друго — укратко ћу вам исприповедати.

Овај блажени господин наш Симеон имаше три сина. А један, најмлађи, не могу га назвати сином, већ робом, кога љубљаше више од свих, а и овај неодступно њему работаше. Јер овај као млађи међу браћом својом, и најмлађи, и, просто рећи, видевши своје природе немоћ и умножење грехова својих, учини као и блудни син, оставивши доброг оца и господина, и блажену матер, госпођу своју, и благородну, нећу рећи браћу, већ господаре своје, и обнажи све безумљем својим. И отидох у страну туђу далеко, жирујући са свињама, и њихове хране не насиђаваше се, мртав би, и не оживе, изгубљен беше, и не нађе се. (Лк. 15, 24) Јер овога блажени отац господин Симеон зажеле ићи у Свету Гору, као пастир добри потражити јагње одбегло, и узевши га на раме, принесе Оцу свом и својој жељи, и да од Бога награду прими устрађења ради од својих, и другу жељу срца свога да испуни и да нађе љубљено И заблудело своје јагње. И разгоревши се Духом, мољаше се Богу, говорећи:

„Цару славе, једини бесмртни, Оче неба и крепости, и који промислом своје доброте ниједан човек не желиш да погине, већ сви да се спасу, (I Тим. 2, 4) не остави мене погинути! Јер знам да је милост твоја велика на мени и сада молим те, Владико, дај ми овај пут окончати!

И ово рекавши, посла по богодароване му синове. И саставши се они са свом властелом и бољарима, и опет други благослов им давши, и отиде одатле у Свету Гору, месеца октобра осми дан, године 6706 (1197). А владару сину свом, који је остао у богоданој његовој области, о свему заповеђеном, и о овом нашем манастиру, заповеди бринути се, и покренути на дали напредак његов. А блажени отац наш и ктитор господин Симеон, одлазећи постави игумана овом месту светом, избравши преподобног мужа, именом Дионисија јеромонаха, и предаде му бринути се и снабдевати стадо Христово, које је у месту овом светом.

А он, блажени, дође у Свету Гору месеца новембра други дан. А богоносни и преподобни оци, који живљаху у Светој Гори, са радошћу и почашћу великом примише га. У Ватопед манастир усели се најпре, јер ту и нађе жељено, заблудело своје јагње; и целовавши га и узевши га на своје раме, како и доликоваше, и постави га у службу себи.

И проведе ту мало времена. Пожеле овај блажени, да као што и овде оправда своје царство, тако и тамо зажеле пронаћи место спасења свима који долазе одасвуд. И измоли у цара кир Алексе, пријатеља свога, место пусто за устројење манастира у Светој Гори. И узе мене грешног из Ватопеда у место то, и уселисмо се. И проведе са мном преподобни отац наш у Гори Светој годину и пет месеци. Ко може исказати овог блаженог подвиге и трудове? Јер, ваистину, сви који су живели у околним крајевима и дивили му се, гледајући на њему неисказана Божија силажења, и долажаху њему на благослов. И ту Свете Горе преосвећени, и богобојажљиви, и христољубиви, и црнорисци и све освећено црквено свештенство нераздвојно од њега беше, дивећи се толикој смерности и узору кротости, и поста наставнику и пратиоцу светих јеванђеља учења, као што је речено: „Ко хоће старији бити, нека буде од свих млађи и свима слуга“; (Мк. 9, 35) и „ако не будете као деца незлобиви, нећете ући у царство небеско“.

(Мт. 18, 3) И опет: „Блажени су ништи Духом, јер је таквих царство небеско“. (Мт. 5, 3) „Блажени су који плачу овде, јер ће се тамо смејати“. (Лк. 6, 21) „Блажени су кротки овде, јер ће тамо наследници бити царства небеског. Блажени су гладни и жедни овде, јер ће се тамо наситити. Блажени су милостиви овде, јер ће тамо помиловани бити. Блажени су чисти срцем, јер ће увек Бога гледати“, (Мт. 5, 3-8) и друго остало. Јер овог свега испунитељ постаде блажени отац наш и ктитор, господин Симеон, и ни у ком, пак, добром обичају не беше зазоран, већ спасење прими са свима који живе Христа ради.

И достигавши ливаду покоја, међу дрвета красна узрастом и плодовима, на којима појаху слатке птице, где слушавши и поживе миран и неметежан и богоугодан живот, и правоверјем добро укоренивши се и светло сијајући, као дрво дивно стајаше у пристаништу добром, то јест Светој Гори. А усред тога, као слаткогласну птицу и пустинољубну грлицу, жељеног нађе неког монаха, милу утеху христољубивом старцу, и некада од њега отхрањено јагње, изданак од плода његовог и цвет од корена његовог, а ту је и добри мирис. Јер зажеље, ваистину, и почину на ливади красној, на којој појаше птица мењајући гласове, пет чула премудрих насићиваше: гледање, слушање, мирис, гласање и додир птице. Јер изиђе из отачаства свог на свету ону ливаду, то јест у Свету Гору, нађе манастир некадашњи, то јест Милеје, Ваведење Свете и преславне Владичице Богородице, разваљен сасвим од безбожних ратника. И други већи подвиг узе и потруди старост своју, и мене, ако и недостојног, са собом имајући док сам му работао. Као што овде обнови и устроји све, тако и то место свето подиже, да нас ни тамо обновљења И помена и прибежишта не лиши.

И скупивши ту црнаца довољно, и постави неког преподобног мужа по имену Методија монаха. И све, пак, на задовољење манастира и оних који живе у њему управивши, проведе ту осам месеци, чинећи подвиге и дела духовна неисказана, која не може исказати ум човечји. Јер не само ту у манастир свој, већ и у Светој свој тој Гори и свим манастирима ту даде преизобилне милостиње, за помен себи и свему свом наследству.

У седми дан месеца фебруара поче нешто мало ослабљивати часна старост његова. И ту одмах блажени старац, господин Симеон, мене — недостојног и умањеног у свему, позва, са тихошћу поче ми свете, и часне и слатке речи говорити:

„Чедо моје слатко и утехо старости моје, ,сине, речи моје пази, ка мојим, пак, речима приклањај своје ухо, и да не оскудевају источници живота твога, сачувај их у свом срцу, јер живот су свима који их нађу. А сваким чувањем чувај своје срце, јер од њих су исходишта живота. Уклони од себе оштра уста и увредљиве успе далеко од себе одбаци. Очи твоје право да гледају и веће твоје да показују право. Праве путеве стварај својим ногама и путеве своје исправљај. Не скрећи ни десно ни лево, јер десне путеве зна Бог, а развраћени су они који су с лева. Ти, пак, права чини учења твоја, а хођење твоје у миру да буде. Сине, моју премудрост пази, а ка мојим речима приклањај твоје ухо, да сачуваш моју мисао добру, а осећај мојих усана казујем ти'. (Приче 4, 20-5, 2) ,Чувај, сине, закон оца твога, не одбаци поуке матере твоје'. (Приче 1, 8) ,Сине мој, сада послушај мене и блажен бићеш, јер блажен је муж који послуша мене и човек који путеве моје сачува. Не мешај се са безумнима. Заишти премудрости, да поживиш. Исправи сведочанства у разум. Јер онај који кори зле, примиће себи досаду, а онај који

кори нечастивог, порећи ће себе. Не укоревај зле, да не омрзне тебе. Кори премудрог, и заволеће те. Укажи премудром на кривицу, и мудрији биће, а поуку праведнику, и наставиће да је прима. Почетак премудрости је страх Господњи и савет светих је разум, а разумети закон мисао је добра. Јер овим добрим обичајем много ћеш поживети и продужиће ти се године живота“ . (Приче 8, 32-34, 9, 6-11)

И подигавши руке своје блажени, положи их на врат мој грешни, и поче плакати жалосно, слатко своје целовање дарујући ми, поче говорити:

„Чедо моје љубљено, светлости очију мојих, и утехо и чувару старости моје! Ево, већ приспе време растанка нашег. Ево ме већ отпушта Владика с миром, по речи његовој, да испусти се речено: ‚Земља си и у земљу ћеш поћи‘. (Пост. 3, 19) А ти, чедо, не тугуј гледајући мој растанак, јер чаша ова свима је заједничка. Јер ако се овде растајемо, тамо ћемо се опет састати, где више нема растанка.“

И подигавши пречисте руке своје и положивши их на главу моју, говораше:

„Благосиљајући, благосиљам те! Господ Бог благословен поспешиће спасење твоје, и нека пода ти уместо земаљског благодат и милост и царство небеско, и нека исправи пут живота твога, којим раније од мене потече, имајући нераздвојну са собом, овде и тамо, моју, ако и грешну молитву!“

А ја, павши ничице па пречасне ноге његове, са сузама говорех:

„Многих и великих дарова насладих се од тебе, блажени господине мој Симеоне! А забораван за све показах се, јадан и некористан, изједначих се са стоком несмисленом и уподобих се њима, убог бивајући добрим делима, а богат страстима, срамом испуњен, слободе Божије лишен, осуђен од Бога, оплакан од анђела, смеху изложен бесима, укореван својом савешћу, злим својим делима посрамљен. И пре смрти мртав бивам, и пре суда сâм се осуђујем, пре бесконачне муке сâм себе мучим очајањем. Због тога, припадам ка пречасним ногама твојим клањајући се, не бих ли ја, непоправљив, због твојих пречасних молитава, неко мало добио олакшање у страшни онај долазак Господа нашег Исуса Христа!“

А када је дошао осми дан тога месеца, рече ми:

„Чедо моје, пошаљи ми по оца духовног и по све часне старце Свете Горе, да дођу к мени, јер се већ приближава дан исхода мога!“

И пошто се испуни заповест његова, дође мноштво црнаца као добромирисних цветова који цветају у тој светој пустињи. И дошавши к њему, мир и благослов примише један од другог, и не даде им отићи од себе. Говораше им:

„Проведите код мене док тело моје, светим и часним вашим песмама опевавши, не погребете!“

А блажени старац од седмог дана па све до покоја свог не окуси хлеба ни воде, само се сваког дана причешћиваше светим и пречасним тајнама, телом и крвљу Господа Бога и Спаса нашег Исуса Христа.

Једанаестог дана тог месеца видех га како се спрема за одлазак и рекох му:

„О, блажени господине Симеоне! Ево већ благи твој спрема се исход у покој твој. Да, већ слушао сам како си благословио наследство своје, али и сада свој последњи благослов дај им!“

А он, подигавши руке, поче са сузама говорити:

„Тројице Света, Боже наш, славим те, и благосиљам те, и молим те и дочаравам те, јер по трећи пут благослов дајем наследству мом! Господе Сведржитељу Боже отаца наших, Авраамов, Исааков, Јаковљев и семена праведног, сачувај их и укрепи у држави бивше владавине моје, и помоћ Пресвете Богородице и моја, ако и грешна молитва, нека је са њима од сада и до века. А заповед пређашњу дајем им: Имајте љубав међу собом! (Јн. 15, 12) А ко од њих одступи од онога што сам им наредио, гнев Божији да прогута нега и семе његово!“

А ја сам на све то рекао:

„Амин!“

Када је дошао дванаести дан тога месеца, рече:

„Чедо моје, донеси ми Пресвету Богородицу, јер такав имам завет, да пред њом испустим дух свој.“

И када је била испуњена заповест, и вече када је наступило, рече:

„Чедо моје, учини љубав, положи на ме расу, која је за погреб мој, и спреми ме потпуно на свети начин, као што ћу и у гробу лежати. И простри рогозину на земљу, и положи ме на њу, и положи камен под главу моју, да ту лежим док ме не посети Господ узети ме одавде.“

А ја, све испунивши, учиних што ми је он заповедио. А сви ми гледасмо и плакасмо горко, гледајући на овом блаженом старцу таква неисказана Божија провиђења. Јер како је и овде, у држави својој, молио у Бога и даде му, тако ни до овога часа не хтеде ни једне ствари лишити се духовне, већ све Бог испуни њему.

Јер, заиста, браћо моја љубљена и оци, чудо беше гледати: онај од кога бојаху се и трептаху све земље, тај изгледаше као један од туђинаца, ништаван, расом обавијен, лежећи на земљи, на рогозини, и камен му под главом, и свима клањајући се, и скрушујући се, и молећи од свих опроштај и благослов.

А ноћ када наста, пошто су се сви опростили и били благословени од њега, отидоше у ћелије службе и вршити и нешто мало одмора окусити. А ја са једним

јерејем, кога оставих са собом, проведох код њега сву ту ноћ. А поноћ када би, утиша се блажени старац, и више ми није говорио. А када би јутро, и започе појање црквено, одмах просветли се лице блаженог старца, и, окренувши се ка небу, рече:

„Хвалите Бога међу светим његовим, хвалите га и на утврђивању силе његове!“
(Пс. 150, 1)

А ја му рекох:

„Оче, кога виде те говориш?“

А он, погледавши ме, рече ми:

„Хвалите га и на силама његовим, хвалите га и по премној владавини његовој!“ (Пс. 150, 2)

И ово рекавши, одмах, пребожаствени дух свој испустивши, усну у Господу.

А ја, павши на лице његово, плаках горко дуго часова, и уставши, благодарих Богу што сам такав крај видео овог преподобног мужа.

А кад чуше сви, долазећи дивљаху се просветљењу лица његовог, говорећи:

„О, блажени Симеоне, који си се удостојио такво виђење видети на крају, Владику Светога благодат ти дајући за подвиге трудов твојих! Зато и, веселећи се, слатки глас изрекао јеси при изласку душе своје: „Хвалите Бога међу светим његовим, хвалите га и па утврђивању силе његове, хвалите га и по премној владавини силе његове“, (Пс. 150, 1-2) јер ћеш блажен бити свуда. Зато и блажени глас изрекао јеси.“

И потом, преподобно тело његово узевши са почашћу, и постависмо га насред цркве, као што је обичај. Окончавши се јутрење и пошто се сабра безбројно црнаца, тада и почеше уобичајене песме појати, око преподобног тела, часно, и испунише речено: „Они који се боје Господа славе га“. (Пс. 14, 4) Затим и многи народи дођоше поклонити се њему, и са великом почашћу даривати појање. Певаше прво Грци, потом Иверци, затим Руси, за Русима Бугари, потом, опет, ми, његово стадо сакупљено. Минувши, пак, време литургије и окончавши се служба сва уобичајена, целиваше сви преподобно тело. И обгрливши ја грешни блажено тело, положих га у нови гроб, као што ми је беше заповедио, и испуних заповест његову. А када се сакупило мноштво црнаца, не отпустих их све до деветог дана, свакодневно служећи му свету службу.

Када је овај блажени отац наш у вечни покој прешао, заветом оставивши манастир мени грешном у скромном неком стању, у којем ми отиде, и неког преподобног мужа, по имену Методија, са још четрнаесторицом монаха. Велика туга и бојазан ме обузеше, једно од пустоши, а друго због страха од безбожних разбојника. Али како се љубави изволи Богоматере и Наставнице наше и господина Симеона светим молитвама, тај храм од незнатног и малог у велелепну узнесе се појаву. И сакупих за кратко време братство од деведесет монаха и сву управу установих која је за потребу манастиру.

И док проведох ту осам година, настадоше многи метежи у крају том, јер прођоше Латини и заузеше Цариград, бившу Грчку земљу, чак и до нас, и улегоше и ту у свето место. Велики, дакле, метеж беше. А сазнавши се овде о метежу том, дође ми посланица од христољубивог и благодчастивог, Богом изабраног и благословеног блаженим оцем Симеоном, Стефана Немање, који је владао његовом државом, и брата његовог, великог кнеза Вукана. Молбу њихову примих, која каже:

„Ево, у земљи тој ускомешаше се народи, а блажени отац наш, господин Симеон, бивши нам господар и учитељ, тамо лежи. Због тога молимо твоју молитву, Господа ради, немој нас презрети, узми часне мошти господина нам Симеона и пренеси их овамо, да се благослов његов јави испуњен на нама!“

А ја, видевши њихово жељно мољење и да је потребно то испунити, покренувши своју немоћ, на то почех спремати. И утледавши погодно време да се то изведе, и дошавши отворих гроб блаженог старца, и нађох часно тело његово цело и неповређено, које је било ту у гробу осам година. Јер тако приличи онима који су угодили Богу, да су и после смрти своје прослављени, испуниће Бог вољу оних који га се боје и молитву њихову услишиће, „сачуваће све кости њихове и ниједна од њих неће се скрунити“. (Пс. 33, 21) И узевши ја часне мошти његове, И кретох на пут путовати. И мада велики метеж беше у земљама тим, Божијом помоћи, и Пресвете Владичице Богородице, и молитвама блаженог и преподобног и часног господина и оца Симеона, прођох, што се каже, кроз огањ и воду, цео и сачуван, и неповређен, пак, ичим.

И дођох са часним моштима у Хвосно. И сазнавши владајући син његов Стефан Немања, и брат му кнез Вукан, сакупише светитеља, и јереје, и игумане са многим црнцима и са бољарима свим, радошћу радујући се и весељем веселећи се. Дошавши; са великом чашћу узеше мошти господина Симеона, песмама духовним благодарећи Бога. Јер као што прекрасни Јосиф узео тело оца свога Јакова из Египта и пренесе га у земљу обећану, тако и ови богољубиви и честити синови његови са свом државом примише га, радошћу радујући се и весељем веселећи се, сами носећи пречасно тело оца свога, и положише га са великом почашћу у овој светој цркви, у одређени му гроб, који беше блажени себи сâм раније начинио.

А ово беше месеца фебруара у деветнаести дан. Нека вам је знано о овом блаженом оцу нашем и ктитору господину Симеону, од рођења његовог па до краја:

Рођење његово било је у Зети на Рибници, и тамо је примио свето крштење. Када је изнесен био младенац овај овамо, узео га епископ цркве Светих Апостола и помоли се над дететом, и миром га помаза, и друго крштење прими. Јер ово је дивно било са мужем овим: када је младенац био, два крштења прими, и, опет, када је примио свети анђелски лик, и ту два благослова прими — мали лик и велики. А ево, и по успењу његовом пречасно тело његово двапут се сахрани — прво у Светој Гори, где и уснуће његово би, и опет отуд узет би и пренесен овамо, и са великом почашћу и красним славословљем друго би овде полагање у гроб часних моштију његових.

Од рођења му четрдесет и шест година, и ту одмах по Божијој воли прими владавину. И проведе у владавини тридесет и седам година, и ту одмах прими свети анђеоски лик, и поживе у том лику три године. И сав живот његов би осамдесет шест

година. А престављење блаженог оца и ктитора господина Симеона би 6708 (1200!) године, месеца фебруара у тринаести дан преложи се ка вечном блаженству.

А ти, Боже и Господе свега, и, о, препрослављена Мати Господа Бога и Спаса нашег Исуса Христа, да буде ово што је написано и чињено, да ми и они после нас до краја овога века часним молитвама оца нашег и ктитора пазимо на оно што се говори, и последујући да чинимо све што је угодно Богу, гледајући на подвиге и живљење овог преблаженог оца нашег, у којима је сладост и весеље, помињући Бога, веселећи се у Богу.

Ум наш, дакле, нека буде на небесима у гледању на красоте рајске, на обитељи вечне, на анђеоске хорове, на тамошњи живот, где ли су, како ли су душе праведних или грешних; како ли ће се јавити велики Бог и Спас наш Исус Христос, према оној просвећеној речи: „Небеса ће са хуком проћи, ваздуси сажежени разрушиће се, земља и што је на њој и дела сажећи ће се!“ (II Павл. 3, 10)

Какво ли ће ту свака душа савршено тело добити? Какво ли ће бити сабориште оно мноштво људи од Адама до скончања? Какво ли ће бити Христово страшно и од сунца зрачно лице? Какав ли ћемо његов глас слушати, праведницима ли које прима у царство небеско, или грешницима које шале у вечну муку?

Ово нам треба, љубљена браћо моја, бринути и помишљати, у овом живети, јер смо ван света, јер живот на небесима имамо, (Флб. 3, 20) овај живот мирно проводећи, наду имајући да ћемо будућа вечна блага стећи у Христу Исусу Господу нашем, заступништвом Пресвете Владичице наше Богородице и Добročинитељке, и молитвама преподобног и блаженог оца нашег и ктитора господина Симеона.

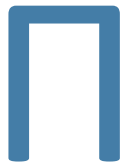

СЛУЖБА СВЕТОМ СИМЕОНУ

МЕСЕЦА ТОГА [ФЕБРУАРА] ТРИНАЕСТОГ ДАНА, ПРЕПОДОБНОГ ОЦА
НАШЕГ СИМЕОНА НОВОГА СРПСКОГ

*Вечерња, на „Господи вазвах“ из октоиха, шест, и појемо стихуре гласа петог, по
двапут, подобан „Радуј се“.*

реподобни оче,

добру нађе лествицу
којом узиђе на висину,
којом нађе Илија колесницу огњену,
али он усходишта другима не остави,
а ти по смрти својој
у отачаству ти пут показу царевима,
небески човече,
земаљски анђеле,
свештениче отачаству ти,
Симеоне блажени,
моли за спасење душа наших!
Преподобни оче,
ако је отачаству ти требало проповедати,
то не би престајао говорити,
болима и трудом и сузама својим

управљао си на веру истиниту стадо ти

као дрво напајано учењем твојим,

дивише се анђели,

чудише се људи,

ужаснуше се демони

над трпљењем твојим,

Симеоне блажени,

моли за спасене!

Силом Светога Духа

Владики своје подобећи се,

владавину своју остави,

узевши крст последова Христу

и усели се у Гору Свету,

одакле, помоћ примив,

истаче ти гробница миро благодати

веселећи твоје синове

који пред тобом стоје,

Симеоне блажени,

моли за спасење душа наших!

„Слава, и сада“, богородичан. На стиховном у октоиху, и светом, глас осми, подобан „О, преславно“.

Оче преподобни,

мимоиђе царство земаљско,

изабрав богатство речи свете

и њих изволе чувати,

оставив супругу и чеда
и све земаљске красоте,
изашав у Гору Свету
с анђелима Богу служиш,
моли се Христу непрестано
за творитеље твога спомена!

„Слава“, глас шести

Преподобни оче,
глас јеванђеља Господњег чувши,
богатство и славу царства ни за што држећи
свима повика: Љубите Бога
и наћи ћете благодат вечну,
и славећи љубав његову,
те када дође у слави
нађете покој са свима светима!

Стога и ми сви верно
на славље његово светло стецимо се,
доброг пастира светло успојмо песмама:
Радуј се, монаха похвало и утврђење,
моли Бога за нас, Симеоне блажени,
да се сачува стадо твоје неповредно!

„Сада“, богородичан

Јутрење, Канон, глас осми

Песма прва

Ирмос

Воду прошавши као по суху,
и из Египта и зала избеже.
Божаственом љубављу распалив душу
угаси плотске похоте, оче,
невештаствено живљење на земљи сатворив,
Симеоне блажени!
Божаственим блистањем засија у срцима нашим
творитељима ти светлог спомена,
стадо своје од напасти, преблажени,
молитвама својим, Симеоне, избави!
Утврдив тело своје на земљи,
примив крст последова Христу,
живота удостоји се неостаривог на небесима,
оче преблажени Симеоне!
Телом из крви твоје свете
Бог, Оче, Слово оваплоти се
изнад твари, Дево Маријо,
којега моли да тела мога страсти угаси.

Песма трећа

Ирмос

Небеског круга врхотворче,

Господе, цркве саздатељу,
ти ме утврди у љубави својој,
крај си жеља, верних утврђење,
једини човекољупче!

Цркве Божије делатељ јави се Христу
и у Свету Гору усели се,
оче преподобни,
стога просијав добродетељи блистањем
Светога гледаш, богоносни Симеоне!

Сав заволевши духовни живот,
ван света и тела бивши, богоношче,
зато прими премудрости славу
и вечну, оче, заједницу.

Тело твојим болестима, преподобни,
врлинама зрео процвета клас,
од кога се напајају љубављу божаствена ти чеда
која ти бажаствени спомен творе.

На теби, Пречиста, свега узрочник
из милосрђа хотећи уселити се у људско суштаство,
због непослушности изгнано пре,
тобом, Богородице, опет га обновисмо.

Седалан, глас осми

Подобан „Премудрост“

Царство земаљско оставив,

крст свој на раме узевши
и сав се предавши Богу
и у Свету Гору оде
Светога Духа поставши причасник.
Зато и чудотворац јави се,
миро истаче гробница моштију твојих,
богоносни Симеоне, моли Христа Бога
да грехова праштање пода штоватељима твојим!

Песма *четврта*

[Ирмос]

Чух, Господе, промисла твојег тајну,
разумех дела твоја
и прославих твоје божество.
Потоцима, оче Симеоне, суза твојих
душевне страсти омио јеси,
божаствено постаде Духа покојиште, преблажени.
Бдење крепко, клањање свагда спокојно
и љубав непрезриву
испуни вером, оче преблажени Симеоне.
Благодат промив, преблажени,
као Божији угодник истинити,
истаче моштију твојих гробница миро благодати.

Богородичан

Беше, Чиста, храм славе Божије,
јер из тебе, од Оца пре, роди се Бог,
без семена нетљену те сачува, Чиста.

Песма пета

Ирмос

Зашто ме одгурну од лица твојега,
светлости назаходива?
Покрила ме је тама туђине, јадног,
него обрати ме, ка светлости заповести твојих
путе моје управи!

Као многоплодна лоза
грозд процвета, оче Симеоне,
покајања вино изливајући
и маглу страсти
од душа наших одгонећи
и срца верних веселећи.
Напастима различитим змија непријатељска
подигла се на стадо твоје,
али њу, оче, оружјем крста
и молитвом својом умртви,
и Мир Од Бога отачаству свом измоли,
богомудри Симеоне!
Трпљењем и уздржањем, славни,

нападима вражјим одоле,
јави се непоколебљив у напастима
и у скрбима и у бедама различним,
чувајући непомично владавину своју
благочашћа свога мудрошћу,
оче Симеоне.

Мати Дево Богородице,
Божијим просветљена Духом, Пречиста,
свети пророци светим гласима проповедаху,
јер у тебе Бог Слово изнад сваког слова
усели се због милосрђа многог.

Песма шеста

Ирмос

Молитву своју излићу Господу,
И њему ћу изрећи тугу моју,
јер залима душа моја напуни се
и живот мој аду приближи се.
Но молим се: као Јону
из погибелји, Боже мој, подигни ме!
Светило те имајући
што непогрешиво води путем живоносним,
нађосмо те, богоношче,
и ка истини тобом вођени бејасмо,

преблажени Симеоне.

Бодро изволе божаствено послати

светлост спасења нама

који у ноћи зла незнањем држани бејасмо.

Показа свима да будемо синови светлости и дана,

богомудри Симеоне.

Божије таланте што прими не скри у земљи,

него умножив их прими од Бога благослов,

којима због тебе разумне украси,

знањем просветли,

и од њих луче светле сијају,

оче преблажени.

Отежаног дремањем варљивим

подигни ме својим заступништвом, мати Божија,

не дај ме да усним у греховној смрти,

предстатеља те и наставника

својему животу сви имамо!

Кондак, глас други

Подобан „Течније“

Иго Христово примив, Симеоне,

и његов крст узев последова му,

засађен у дому Господњем процвета као финик,

као кедар ливански умножио си чеда своја,

муж жеља духовних, јер се као чудотворац јави,

Христа Бога моли непрестано за све нас!

Икос

Од божаствене вишње премудрости
испуни ми ум, мени ништемину!

О, како да успојем твоје живљење, оче,
или како да ти узмогнем реч принети?

Но ти ми подај крепост и знање,
реч и разум да ти од твога твоје принесем,
од богатства добра доброту твоју,
јер све то нађе и венчав пречасну главу своју
доби жељено,

свeтилник божаствени јави се,
просветљујући васељену отачаства ти.

Зато и мрак греховни одагнав, свети,
озго измоли ми благодат Духа,

јер имаш слободу ка Христу,

Христа Бога моли непрестано за све нас!

Песма седма

Ирмос

Божијег силаска огњеног
застиде се Вавилон давно,
због тога људи у пећи радосном ногом
као у светлости играху појући:

Отаца наших Боже!

Да вишње царство примиш и славу неизрециву
законом покоров се Владики,
залутало поиска и нађе
и на раме своје узевши, преблажени,
као пастир приведе у ограду покајања,
оче Симеоне!

Са вишњим силама, оче,
предстојећи живом Богу
и његовом славом украсив се,
распалив се, блажени, огњем Духа,
кал сласти омив
постаде кандило у мирису миомириса
Господу благопријатно,
богоносни Симеоне!
Славу непокрадљиву, богатство неисцрпно, мудри,
врлину примивши речима украсив,
сазнањем просветлив ум
из кога чудеса светла шаљу се, оче блажени,
вернима слух ваистину озарују светло!
Једина, једног од Тројице
родила јеси у два суштаства,
у лице једино видљиво, Дево, коме појемо:
Благословен Бог!

Песма осма

Ирмос

Седмоструко већом силом халдејски мучитељ

љуто распали пећ богочастивима.

Спасење видевши, Творцу избавитељу вапијаху:

Децо, благословите!

Божаственом светлошћу испуњен бив, оче,

божаствене слави јави се покојиште

из којег светлости божаствене муње луче подајеш

вернима лице просветљавајући,

православном вером таму јеретичку прогонећи

вапијаше: Децо, благословите!

И у животу, блажени, проведши као други Авраам,

и делом по скончању благодаћу Божијом

гробница моштију твојих излива чудеса дивна,

вером просијав и са анђелима, славни, окупи се

појући: Децо, благословите!

Просветли, богоношче,

од Тројице светлошћу духовном

облиставајући срца верних,

таму неверја прогнав,

цркви православној веру држећи,

веру као оклоп,

крст као оружје,

љубав као штит,
као мач реч Божију, Симеоне,
појаше: Децо, благословите!

Богородичан

Река нам јави се,
Пресвета Отроковице,
од које, обамрли, напивши се
живот задобијамо вапијући:
Децо, благословите!

Песма девета

Задиви се, дакле, небо и земља
и ужаснуше се сви крајеви
што се Бог људима јави у телу
и утроба твоја шири је од небеса,
стога те, Богородице,
чиноначелства анђела и људи величају!
Видети удостоји се, оче богоносни,
надом својом и љубављу
што око не виде нити ухо чу,
нити на срце човеку што не узиђе,
красан јави се божаственим красотама,
врлинама, Симеоне блажени,
красном Владики предстојиш,

за стадо своје не престај да се молиш!
Данас радосно црква твоја
поштује живљење твоје
и приноси ти весело појање
окупљајући духовна твоја чеда,
радосне славитеље твоје,
миомирисно, благодатно твоја гробница веселећи
твоје синове који ти испред стоје
спомињући, преподобни, анђеоски твој живот,
даровану ти светлост и славу,
преблажени Симеоне!
Вапије ти хвално твоја свечасна Велика лавра,
житеља те и градитеља
и отачаствољупца имајући, мудри,
и хвалећи се поје непрестано:
Молимо те, богомудри Симеоне,
за стадо своје прилежно помоли се
да од твојег труда добија свагда
и сачува стадо твоје неповратно!

Богородичан

Брака не искусивши роди
већа од свих земних,
јер Бога све твари и Творца
у својој утроби сместивши,

њему помоли се милостиво,
јединством мира добро устројство
и тишину црквама да пошаље
и да се сачувамо од сваке беде и туге!

Светилан. „Небо са звездама у круг“

Са небеса, са славовенчања
из руке Сведржитеља,
споменом празника ти
отачаство своје просветли,
свети Симеоне,
појце твоје спаси!

По два пута

На „Хвалите Господа“ стихуре, глас осми, „О, преславно“

Преподобни оче,
храм свети јави се
постом и молитвама,
које прими Владика твој,
а за милостињу ништима
правоверја наставник;
стога ти благодат даде
и света гробница моштију твојих
миро миомирисно [точи],
оче Симеоне,
моли се Христу непрестано

за творитеље спомена твог!

Преподобни оче,

љубав Божију примив

у Гору Свету уђе

као Мојсије боговидац,

и Божије благодати наситив се, богомудри,

радујући се потрча ка подвигу

Христу Богу нашем,

и на небеса узношен

и светилник нам на земљи јави се,

оче Симеоне,

не престај, моли се за стадо своје!

„Слава Богу“ На стиховно у октоиху, и светоме, глас шести

Преподобни оче,

мимоиђе земаљско царство,

изабрав богатство речи свете

и њих изволе чувати,

оставив супругу и чеда

и све земаљске красоте

и у Гору Свету изашав

с анђелима Богу служиш,

оче Симеоне,

не престај молити се Христу Богу

за творитеље твога спомена!

ПИСМО СТУДЕНИЧКОМ ИГУМАНУ СПИРИДОНУ

ПИСМО ПОСЛАНО ОД СВЕТОГА САВЕ ИГУМАНУ ЛАВРЕ ДОМА
ПРЕЧИСТЕ И СВЕТОГА СИМЕОНА СТУДЕНИЦЕ, КИР СПИРИДОНУ, ИЗ
СВЕТОГА ГРАДА ЈЕРУСАЛИМА

Б

лагодат вам и мир од Господа Бога и Спаса нашега Исуса Христа!

У Господу Богу превазљубљени мој божаствени сине, јеромонаше Спиридоне, игумане Велике лавре светог Симеона, архимандрите!

Ако сам и грешан, Спаса мојег молим да будеш сачуван душом и телом и све божаствено стадо.

Ако хоћете сазнати о мени грешном, то с милошћу Божијом и светом вашом молитвом здраво и весело дођосмо до светог и божаственог града.

Поклонисмо се пресветом и божаственом Гробу и светим његовим местима. Најпре учинисмо да вас спомињу међу светима поклонивши се, а онда обиђосмо света места. Када све ово завршисмо, тада нас постиже путни труд и сви се разболесмо и на Божије расуђење остависмо живот наш и смрт нашу, и ко буде од нас жив к вама да се врати, а кога смрт потребује, молитва ваша нека буде са њим.

А ти, човече добродушни, владико мој, познаниче мој, који се заједно насладисмо у дому Божијем, чедо моје слатко, Спиридоне, моли Бога за нас, не бих ли твојим молитвама опроштај грехова добио. Мир божаствени нека ти буде, мир и дому твом божаственом, мир и свима који работају дому Светог Симеона, мир и свим игуманима заједничарима твојим, и поклоњење им творим преко тебе, чедо моје. Мир Божији да се излије у срца ваша, и благосиљам онога који вас благосиља, а оне који вам зла чине проклињем, да не буде на њима милост Божија, нити на домовима њиховим, нити моја молитва, и да погину као безумни Арије!

А благодат Господа нашег Исуса Христа и љубав Бога Оца и заједница Светог Духа нека свагда буде са свима вама, амин!

Писа милошћу Божијом први архиепископ све Српске земље, Сава грешни.

И ево што се у Овом месту нађе, на благослов дајем ти крстић, да ми га носиш за спомињање, и појасић, јер сам га полагао на Гроб. С тим крстићем да ми имаш молитву. Носи ми га увек о врату, макар и другу иконицу да имаш, али њега увек носи. А појасићем се опаши, да је увек о бедрима твојим, јер сам га полагао на Гроб, крстић и појасић. И такву сам молитву створио, да би дао Бог да би се тако сваки хришћанин молио за мене. И дајем ти убрусац што су ми га овде даровали, а ја га теби дарујем, да ти буде на благослов душе и тела. И камичак што сам нашао, да ти буде на многе потребе, и да га носиш при себи.

И моли се за нас, служитељу Христов, да нас Бог укрепи и сачува, да бисмо опет к вама дошли.

И ако ми Бог да и малу моћ, ићи ћу у Александрију к патријарху, да се поклоним светоме Марку. И отуд ћу у Синајску Гору, и када се вратим, ако будем жив и Бог да, до пролећа ћу бити код вас.

Чувај се, чедо моје слатко, да не изиђеш из неког мог завета. Па ако човек и сав свет задобије, а душу своју изгуби, која је корист? (Мт. 16, 26; Мк. 8, 36) Ако је поп грешан, али молитва његова није грешна, и веза његова је сила од вишње благодати. Ако се ко буде саблазнио, али ти се не саблажњавај, јер ће доћи Господ и неће закаснити, и да чујеш овај глас: „Добри и верни рабе, у малом веран, над многим поставићу те; уђи у радост Господа свога“. (Мт. 25, 21)

Сава, први архиепископ

УКАЗ ЗА ДРЖАЊЕ ПСАЛТИРА

УКАЗ ОНОМЕ КО ЋЕ ДРЖАТИ ОВАЈ ПСАЛТИР

Б

огоносни и преблажени и преподобни оци наши, целог света светила,

земаљски анђели, небески људи, научени испрва иночаствовати предањем Светога Духа, и благодаћу Божијом просветивши се, и Христа настанивши у прекрасне њихове душе због чистог њиховог живота, против ђавола победу показаше и његовим многим искушењима распаљивани одолеше му, више од злата огњем искушана сијају, и јасније од снега убелише се, и невештаственога злата крила мисаона уперивши, на небеса узлетевши као богопарни орли, нама оставише устав Богом преданог појања њиховог и умилне молитве, којима Господа милостивим себи учинише.

Неки од њих часове са међучасјима појаху и са молитвама, и саставивши изборне псалме са молитвама, назваше књиге те часословац. А други само псалтир без молитава појаху. А неки, више се подвижући, установивши псалтир са молитвама појаху и стихове покајне, и Трисвето са поклонима. Тај псалтир је ово:

Нека буде знано сваком ко хоће држати овај псалтир, да поје јутрење и часове и вечерње, обично без ђучасја и без молитава, а уместо свега тога да буде ово: отпевавши цео метимон до „невидљивих непријатеља мојих“, рекавши и „јер је страхан суд“ и „Непостидну“, затим „Господе помилуј“ 40 пута, затим „Приђите да се поклонимо“ три пута, затим „Помилуј ме, Боже“, потом канон светој Богородици пој напред, затим „Слава у вишњима“, тропари, затим молитву „Господе, Господе, који нас избављаш“ пој најпослед, затим „Господе помилуј“ 40 пута, ако ли је пост 50 пута. И потом „Приђите, да се поклонимо“ три пута, и тако ПОЧНИ „Блажен муж“ са разумевањем, а не брзајући. И окончавши прву катизму, затим Алилуја три пута, затим „Свети Боже“, „Пресвета Тројице“, „Оче наш“, и, изговарајући Трисвето поклони се 9 пута. Затим покајна два, онда молитва која је на реду, затим „Господе помилуј“ 40 пута, ако ли је пост 50 пута. И поклони се три пута говорећи „Приђите, поклонимо се“ три пута, затим другу катизму. Тако пој колико ти је могуће. И отпочинувши мало почни полуноћницу „Блажени непорочни“, и по окончању полуноћнице отпој шест катизми. И створивши отпуст, благодари Господа и покоја окуси законо.

И затим уставши пред јутрење отпој шест катизми, творећи поклоне, и Трисвето и остало као што за прву катизму писах. И потом пој јутрење. И што ти остане од псалтира, то изговори по дану. Ако ли работу коју радивши, ноћу хоћеш отпочинуту, онда изговори бар десет катизми ноћу, а десет дању, а немој оставити ово правило,

него за ноћ и дан псалтир да испеваш. Ако си, брате, бодар и разумеш да ти Господ даје снагу и крепост да га славиш, и успеш да га изговориш пре доласка светлости, или пре окончања дана, онда опет зађи од поче тка и окончај, јер се псалтир не окончава никада. И ако додаш установљеном, онда ћеш од Господа двоструку награду примити, јер добивши од њега пет таланата, десет ћеш му дати. Онда ту у прилици својој помени и мене грешнога монаха Саву, да се твојим савршенством мој недостатак испуни.

Јер ја грешну преписах овај псалтир, хвалећи бодар и дуготрпељив живот светих отаца, а кудећи немоћ и јадну леност и тежину спа. Ако ли си, брате, леп као и ја, ипак се прени и помисли на дарове које обећа Господ даровати онима који га љубе и који се труде њега ради, јер рече божаствени апостол: „Што око не виде нити ухо чу, нити изиђе човеку па срце, то спреми Бог онима који га љубе.“ (I Кор. 2, 9) Јер тамо желе и анђели погледати. (I Петр. 2, 9) И затим рече: „Није слава овога света подобна слави будућег века.“ (II Кор. 3, 11) Такође и муке овога света нису ништа према оним, јер од њих стрепи, рече, и сам сатана. (Јак. 2, 19) А знај, љубимче, да је за пострадале част и слава, а за лењиве и непотребне после покоја телесног мука вечна. И све ово размотривши и у Господу укрепивши се, устани крепко против лености и почевши устав свој, окончај га, да примиш награду вечну. Ако ли си и веома сном обузет, онда бар ноћу, макар и мало почни колико можеш, а ујутру све испуни. Јер Давид рече: „Твој је дан, и твоја је ноћ.“ (Пс. 73, 16) Само ти не остављај правило своје, него псалтир за дан и ноћ да испуниш, и милост Господња помоћи ће ти.

А ја недостојни и лени и худи монах Сава, чувши и видевши овакав псалтир, грчким језиком написан, сажалих се помисливши на своје незнање пошто не знадох добро грчки, али се ипак убојих беде онога ленога слуге који сакри таланат, и пожурих се Божијом благодаћу, колико ми моћ достиже, изложих га и предадох вама истинитим трговцима, да ви чините куповину. (Мт. 13, 45)

А овај устав да се држи пет дана. Да се почиње у недељу увече, а у петак до вечерње да се сврши, а у суботу и недељу да се не држи, само у свитање суботе да изговориш пет катизми на полуноћници, почевши трећом, па четврту, пету, шесту и седму, а у свитање недеље изговори других пет катизми, почев од осме, па девету, десету, једанаесту и дванаесту. А у дане само часове пој.

